

LUMINA PENTRU TOȚI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTÉNU

CUM INVĂȚĂ GERTRUDA COPII SĂI

Capul d'operă pedagogică al lui PESTALOZZI

(Compus din 14 epistole adresate amicului său Gessner .

Epistola a doua ¹⁾

Însă Krüsi nu simțea încă bine deosebirea acestor două proceduri așa de puțin asemănătoare. El nu știa încă că adevăratul învățământ catihetic, mai ales acela care are de obiect

1) Vezi No. 10 al acestei reviste.

idei abstracte, afară de folosul ce poate avea să despartă vorbele și să prepare înțelegerea formelor analitice, prin el însuși este numai un exercițiu papagalicesc care repetă ce nu înțelege. Cât despre învățământul socratic este cu totul impracticabil cu copii cărora lipsesc totodată punctul de plecare, adică noțiunile preliminare, și mijlocele de a spune aceste noțiuni, adică cunoștința limbajului. Deci el n'avea dreptate să se invinovătescă pentru neisbutirea sa. El își închipuia că ar fi singurul care era așa de rău inzestrat de natură; or-ce dascăl bun își dicea dânsul, trebuie să fie în stare a face întrebări asupra or-cărui fel de subiecte morale și religioase, și a dobândi de la copii răspunsuri drepte și precise (1).

Întâmplarea voise ca el să trăească tocmai într'un timp când învățământul catihetic era la modă, adică atunci când această mare artă de învățământ în genere era degradată și desfigurată printr'un amestec de vorbe umflate și de forme scolastice. Atunci se credea că prin aceste mijloce se îndemnă mintea omenescă să facă minuni; dar din această credință se începe deșteptarea spiritului.

Krüsi dormia încă adânc, legănat de această credință deșertă. Și trebuie să fi fost foarte tare legănat; altfel nu mi-aș explica cum el, un copil din Appenzell, să nureflecteze puțin asupra realității lucrurilor, or-cât de puțin s'ar fi deșteptat. El ardea de dorința de a se instrui într'o artă care i se părea așa de

(1) Pentru ca această discuție să poată fi mai bine urmărită de cititorii revistei „Lumina pentru toți” credem că este bine să împropătam puțin în memoria tuturilor dar în scurt, ceea ce se înțelege prin învățământ socratic și catihetic. *Metoda socratică*, sau *învățământul socratic*, care se numește și *metoda euristică* (adică inventivă, născocitoare), este foarte însemnată și foarte folositoare, căci cu această metodă facem pe copii să afe ei înșiși ceea ce voim să îi învățăm, servindu-se de ideile dobândite de ei ca să își procure altele. Această metodă cere de la dascăl o cunoștință deplină a subiectului, și totă priceperea neapărat trebuincioasă pentru îndreptarea școlarului către un scop bine definit și pe căl sigure, printre cotiturile și întorsăturile unde'l târâse și'l împing răspunsurile mai mult sau mai puțin neesacte sau greșite. *Metoda catihetică*, adică învățătura prin întrebări și răspunsuri, este o procedură dogmatică care mai totdeauna devine machinală, și care se adresează mai cu seamă la memoria copiilor și nu cere nici o eugetare de la dascăl. Dupe această metodă sint făcute catihismele și unele istorii sfinte pentru clasele primare.

Metoda catihetică seamănă metodei socratice numai pentru că se face prin întrebări și răspunsuri, dar încolo se deosebesc cu totul.

Cestiunile despre cari a fost vorba mai sus, făcute de Krüsi asupra bucăților citite în clasă, sint o parte esențială din or-ce lecție și nu formeză o metodă particulară.

esențială pentru împlinirea misiunii sale. De aceea, când plecarea emigraților din Appenzell⁽¹⁾ i procură ocazia să se ducă la Fiser, el își făcu încă o dată cele mai vii speranțe. În adevăr, Fiser își puse toate puterile spre a forma din el un dascăl dupe cum voia dânsul. Voiți spune numai că Fiser prè s'a grăbit să vâre pe Krüsi în noriți unui sistem de învățământ superficial, înainte de a-i lumina elementele despre cari el trebuia să învețe.

Krüsi venerază memoria lui Fiser, vorbind cu respect și recunoștință de bine făcătorul și amicul său. Dar dragostea adevărului cere ca să nu trec cu vederea nici o parte a cestiunii, nici o împrejurare care ar pute contribui să desvôle mai mult sau mai puțin, în spiritul meu și în al colaboratorilor mei, sentimentele și ideile asupra cărora sintem astăzi de aceeași părere. Nu voi ascunde decî minunarea lui Krüsi, când vedu cu câtă înlesnire Fiser despre or-ce fel de subiecte, punea mulțime de cestiuni ce el ținea în rezervă, laudându-se chiar că va ajunge odată să potă întreba mult și lung asupra or-cării materii, fără cé mai mică greutate. Cu toate acestea cu cât trecea mai mult, cu atât mai mult Krüsi înțelegea că o școlă normală care ar avé de scop să ridice pe cel mai mic învățator sătesc la o astfel de înălțime în arta de a întreba, ar pute fi o instituție întemplătoare.

Cu cât lucra mai mult cu Fiser, cu atâta i se părea mai înalt muntele ce se ridica înaintea lui, și cu atât mai puțin simția că are puterea neapărat trebuinciosă pentru a-l ajunge la vîrf. Inșă din cele dintâi zile ale sosirii sale la Fiser, el m'audise vorbind asupra educațiunii și instrucțiunii poporului: eu mă pronunțasem hotărît contra metodei socra-

(1) În iarna din 1799 și 1800, Elveția de răsărit fiind teatrul războiului dintre Francezi și Austro-Ruși, a fost tare bântuită de fîmete. Miséria ajunsese atât de mare că mulți părinți fură siliți să-și trimită copii la compatrioții lor, în cantonele apusale, cari i primiră cu brațele deschise. În Decembre, Fiser scrisese amicului său Steinmüller preot la Gais; că vreo 30 din acei copii el se însărcinază să-i primescă la Bertud și în vecinătăți. Krüsi fu ales de preotul său, pentru ca să însoțescă pe micii emigranți, și așa el se stabili la Bertud învățând pe școlarii săi sub direcția lui Fiser.

Krüsi se despărți de păriutele său Pestalozzi, numai în 1817 și silit de împrejurări. După ce a înființat un pensionat la Iverdun, fu însărcinat cu direcția școlii cantonale din Trogen apoi în 1833 cu direcția școlii normale din Gais, unde și muri la 25 Iuliu, 1844, etate 69 de ani, stimat de toți cu tot dreptul ca un om de inimă și de spirit.

tice a candidaților noștri elvețieni, și susținusem că nu eram nici de cum depărere să se pronunțe cine-va în grabă asupra judecăților copilului declarând că sunt maturi; că voiam mai bine să țin în suspensiune aceste judecăți cât s'ar putea mai mult, până când copilul însuși va fi întors cestiunea pe toate fețele și va fi priceput bine în toate amănunțele sale fie-care din obiectele asupra cărora ar fi chemat să se pronunțe și până când se va fi familiarizat pe deplin cu vorbele cari le arată natura și proprietățile. Krüsi simți pe dată că tocmai de acesta avea trebuință și el, și de aci conchise că și el avea nevoie de aceeași direcție ce eu voiam să dau școlarilor mei.

Pe când Fișer, la rândul său, își puna toate silințele să-și îmbogățească memoria cu tot felul de cunoștințe și să-l prepare a le preda copiilor, Krüsi se convingea din zi în zi că n'avea să ajungă la nimic bun prin ajutorul cărților, pentru că-i lipsiau în toate privințele noțiunile cele mai elementare și asupra lucrurilor și asupra limbajului, căci acele cărți presupuneau că el posedă aceste noțiuni. Cea ce-l întări mai mult în această judecată asupra lui însuși, așa de binefăcătoare pentru dânsul, fu faptul când vedu cu ochii săi rezultatele ce dobândiam eu întorcând pe școlarii mei înapoi la cele dintâi grade ale cunoștințelor omenești, precum și stăruința mea răbdătoare de a-i ține mult asupra acestor începuturi. Toate vederile lui asupra învățământului și toate ideile fundamentale ce-si facuse în această privință, fură schimbate. De atunci înțelese că toate mijloacele ce întrebuițam tindea mai mult să desvolte puterea întregă a copilului de cât să arate în parte rezultatele fiecăruia din aceste mijloace, și rezultatele cele bune ale acestui principiu, întins la întreaga mea metodă de educațiune, îi arată că ast-fel se înfig în mintea copiilor temelile cunoștințelor ce se vor dobândi mai târziu care cu or care alt sistem nu se pot dobândi.

În acest timp, proiectele lui Fișer pentru înființarea unei școle normale de institutori primari, întâmpinată cu piedică. El fu chemat din nou funcționar în ministerul științelor; de aceea fu silit să amâne pentru alt timp mai bun înființarea școlii sale normale și se mulțumi până atunci să dirijeze din depărtare școlile din Bertud. Aceste școle aveau nevoie de a fi

preschimbate; dar depărtarea lui Fișer, multele treburi cari îi absorbiau timpul și puterile, nu îi permisese să realizeze nici chiar un început de reformă, și negreșit că lipsa îi și ocupațiile de tot felul tot-deauna l'ar fi împedit de a și pune proiectul său în lucrare. Inșă plecarea lui Fișer îngreuiase și mai mult starea lui Krüsi: Lipsit de maestrul său și de conlucrarea lui personală, el se simția din ce în ce mai puțin capabil de a face cea ce Fișer aștepta de la densus. De aceea cât va timp după plecarea acestuia, Krüsi își arată dorința către mine și către Fișer, ca să unescă scôla lui cu a mé. Dar pe cât de mult eu însumi avem trebuință de un ajutor care mă lipsia cu totul, tot atât de mult eram hotărit să nu'l primesc acuma, de témă ca să nu supăr pe Fișer, care stăruiă în proiectul său de scôlă normală și care era foarte apropiat de Krüsi. Nenorocire însă că el cădu în curând bolnav și muri, când aprobă unirea scôlelor noastre. Memoria acestuia imi va fi tot-dauna scumpă. El a urmărit cu ardore și bună-tate acelaș scop ca și mine. Dacă ar fi trăit până să vadă maturitatea experiențelor mele de sigur că ne am fi înțeles asupra tutulor puntelor.

După mórtea lui Fișer, propusei eu însumi lui Krüsi ca să unescă scôla sa cu a mé, cea ce aduse o ușurare simțitoare pentru amândoi; dar și o greutate tot așa de simțitoare a piedicilor ce întimpina punerea în lucrare a planului méu. Eă aveam copii din Bertud deosebiți între densus prin etate, prin învățatură și prin moralitate; sosirea copiilor din cantónele cele mici mări cu atât mai mult greutățile cu cât ei aduceau în clasa mé o libertate naturală de cugetări, de sentimente și de limbagiū care, unite cu intrigele îndreptate contra metodei mele, vedem că din și în și făcea mai grabnică o organizare temeinică a învățământului méu; căci, drept vorbind, învățământul méu era pîn'aci numai o încercare. În starea acéstă a mé aș fi avut trebuință de un câmp mare, mare de tot, pentru experiențele mele; în fie-care moment eu culegeam particularități cari mă arătau drumul ce trebuia să urmez pentru ca să înveț pe copiii cari mi le procurau.

Dar, într'o țară, unde de lung timp lumea se obișnuise să nu cêră lucru mare de la învățământ, se cerea, în ge-

nera și fără nici o rezervă unei metode care îmbrățișează toate principiile fundamentale ale științei, dar care este calculată, întocmită ca să se începă de timpuriu, din ce mai de jos vârstăse; cerea, ȳic, să se dobândescă rezultate mari cu copii hârșiți pȳana la 12 sau 14 ani cu viața liberă și așa de puțin intelectuală a muntenilor, și, cea ce e mai rău, asmuțiți chiar contra metodei. Firește că rezultatele acestea astfel pretinse nu se produsera, și de aci se conchise că metoda nu prețuia nimic. O considerară numai ca o simplă schimbare a învățării abecedarului și a scrierii. Scopul ce urmăriam căutând principii sigure și temeinice în toate ramurile artei și ale științei omenestii; preocuparea mă de a găsi procedure simple și generale pentru a fortifica dispozițiile copiilor în fie care din aceste cunoștințe; liniștea cu care așteptam efectele măsurilor ce trebuiau să se desvolte treptat ele înseși; toate acestea pentru lume erau numai niște inchipuiri ale creierilor mei. Unde'mi punem totă puterea mă, lumea nu vedea de cât un gol. Așa, de exemplu, mi se ȳicea: «copiii nu învață să citească», și mi se imputa acesta tocmai pentru că'i învățam să citească bine; se ȳicea încă: «copiii nu învață să scrie», pentru că'i învățam să scrie bine: în fine mi se ȳicea: «ei nu nvață evlavia», tocmai pentru că eu făceam tot ce'mi sta în putință ca să depărtez din calea lor cele dintâi piedici cari fac neevlavioși, pe copiii cari sunt în școlă, și mai cu sēmă, pentru că nu eram de părere că catechismul de Heidelberg, învățat papagalicește, să fie mijlocul de învățatură în special destinat de mântuitorul lumii să împingă pe omeni a onora pe D-ȳeu și a'l adora în adevăr. Negreșit că nu'mi a fost tēmă să ȳic: «*D-ȳeu* nu e un *D-ȳeu* căruia să placă prostia și greșela; nu e un *D-ȳeu* căruia să convină ipocrisia și vorbirea de rău». Nu m'am temut să ȳic: «A obișnui pe copii să și formeze idei limpede, a avé grijă ca să i învețe a vorbi înainte de a le viră în cap dogmele și punctele nelămurite ale religiei, acestea nu sunt fapte dușmănoase nici contra lui D-ȳeu nici contra religii».

Totuș n'aș puté să voesc rău omenilor din cauza neînțelenerii cărora eram să mă duc pe copcă; ei aveau gând bun, dar din cauza șarlatanismului sistemelor noastre de educa-

ține, ardorea mă ce foarte mare într'o cale cu totul nouă, s'a părut ciudată multor omeni și i'a făcut să mă privescă, cu neîncredere.

Cu toate acestea eu îmi cătam mereu de drum, și Krusi mergea din ce în ce mai sigur alături cu mine.

Puntele esențiale asupra cărora el a ajuns să se convingă în curând sunt mai cu seamă cele următoare :

Sentinte pedagogice pronunțate de diferiți omeni mari

Omul își netezește calea către ținta ce și-a propus, prin flacăra gândirii și prin scânteia vorbirii; însă el ajunge la această țintă și se perfecționează însuși, numai prin tăcere și prin lucru. *Pestalozzi.*

Cine poate susține, cu ore-care trecere, că cele mai multe neajunsuri ale omenilor nu provin din neștiință, din mândrie și din vanitate ?

Klinger.

Vai de părinții, cari fie din neștiință fie din lipsa de experiență, își incred copiii unor bărbați, pătați într'o privință sau într'alta.

Plutarch.

A crește pe copii nu însemnează numai a-i instrui și a le da îngrijirile materiale. Ea și propune a le înălța sufletul către ceea ce este bun, frumos și adevărat.

Daligand.

Se află în fie-care om, un amor de independență, care se dezvoltă de la legăn, și pe care trebuie a-l dirige și îndrepta, fără a-l sfârâma și distruge.

Rolin.

Nici o dată nu se face răul mai bucuros și cu mai multă plăcere de cât când pleacă dintr'un principiu fals de conștiință.

Pascal.

Forțele fizice, forțele intelectuale și forțele morale ale omului sunt strâns legate și lucrează în mod constant unele contra altora. X.

Nu este numai un suflet, nu este numai un corp ce noi trebuie să educăm; ci este un om din care nu putem face două lucruri.

Montaigne.

În educațiune sunt puncturi de vedere ce trebuiesc pătrunse. Corpul, spiritul și inima sunt acelea ce se aleg de ordinar și prin care se face tot ceea ce trebuie să se facă pentru a forma tinerimea.

Girard.

A economisi regulile și a multiplica exercițiile; a nu uita nici o dată că cea mai bună carte pentru copil, este cuvântul învățătorului

Bréal.

Nimic nu e mai obscur de cât o lecțiune slabă, monotonă și obositoare.

Rayneri.

Mai înainte de toate, trebuie educatorul să ia autoritatea asupra copiilor, și ceea ce procură această autoritate este caracterul, un spirit

egal, ferm și cumpătat, care se posedă tot d'auna și care n'are de conducător de cât rațiunea, nelucrând nici o dată nici prin caprițiu nici prin supărare.

Rolin.

Nu ne naștem pentru noi, ne naștem pentru țera noastră.

Cicerone.

Poporul nu se pôte ridica sau civilisa de cât printr'o adevărată și bine făcătoare credință în D-zeu. O filosofie fundată, care 'și bate joc de templele și lucrurile sacre, smulge poporului toiagul cu care înainteză liniștit și pios către eternitate; ea distruge toate principiile pe care se basedă bunătatea, fericirea, bucuria vieței și toate speranțele ei de la légân și până la morment. Religiunea asigură omenirii adevărată libertate.

Pestalozzi.

Intre disciplină și educațiune este acéstă deosebire că, disciplina este curat negativă, pe când educațiunea este pozitivă, și că disciplina are de object de a împedica pe om să cađă în starea de sălbatec, pe când educațiunea de a'l ridica la suverana demnitate de om.

Kant.

Nu pentru școlă, ci pentru viață studiam.

Seneca.

Știința cunoște numai; iar arta și cunoște și esecută.

Ampère.

Știința este fructul cel mai plăcut, care crește numai pe arborele labórei.

X.

Instrucțiunea este basa sigură a fericirii.

Washington.

Instrucțiunea este un semn bine făcător.

Girard.

Școlă este altarul civilizațiunii.

X.

Memoria este facultatea prin care noi păstrăm în deposit pentru o întrebuințare viitoare cunoscințele ce am dobândit.

Duvalt.

Convingerea mé este că o parte mare a imenselor lacune în cunoștințele noastre pedagogice provine din necunoșterea psihologică și că până nu voiu avé știință acéstă, nu vom fi în stare să ne dăm sémă nici chiar despre o singură oră de învățământ, dacă am procedat bine sau rău.

Herbert.

Pôte că voi fi făcut destul de bine, ca după mórte-mi, lumina acestei făclii aprinse adineaurea în mijlocul negurelor pedagogiei să lumineze încă și urmașilor mei.

X.

O! ce nobilă! ce frumoasă ursită de a înainta tot-d'auna către perfecție fără a întâlni nici o dată termenul progreselor ei.

Ancillon.

BIOGRAFIILE OAMENILOR MARI

DAVILA

Davila

« Fie că fioros om mai este !, — , cale de o poștă. » — « Dar dacă
 « Mă bagă în recori, când se uită la « n'ar fi așa, nu s'ar alege ca praful
 « mine ! » — « Ce recori ! ? Pă mine « de spitale. » — « Este adevărat că,
 « mă ia un tremuriciu, numai când « dacă ar muri Davila, nimic nu s'ar
 « mă gândesc că are să vie ! Și, deă, « mai alege nici de spitale, nici de
 « nu știu de ce, că eu l'am mulțumit » oștire, nici de Asilul Elena Dóm-
 « tot-dauna și el nu mi a ăis nici o « na, ba nici de Eforia Spitalelor. « —
 « dată nimica ! « — « Hê ! este că are « D'aia, așa e, căci unde va mai găsi
 « un ochiū căruia nu scapă nimic « țara noastră un alt Davila ? , — »
 « nevădut ! Are un nas care miróse « Aș ! câtă-î lumea, n'are să se mai

«găsescă un alt om ca *generalul!*»
 «Noroc cu vremea asta impotrivi-
 toare, alt-fel te ai pomeni cu el!»
 «Așa-î, dar nici vremea ré nici....»

Așa vorbiau slujbașii spitalului și orfelinatlui Panteleimon, într'o di-
 minéță de iarnă, viscolósă și poso-
 morită, când fură întrerupți de ne-
 vasta portarului care strigă din o-
 daia de d'asupra porții:

«Hi ! Davila ! Davila ! Davila ! !
 «Pădiți ! Davila ! Uite ! ! Il vedeți pe
 «colo ? Sunați ! Alergați ! Fie-care
 «la locul său, că'î stingere ! E călare !
 «Sosește ! A sosit ! Iacă ! !»

De o cam dată, slujbașii credură
 că era pusă de cineva să'î sperie,
 căci pré era o vreme afară din cale
 ré. Auđindo însă strigând într'una,
 se răspândiră într'un moment ca
 puil de potârnichie de frica herete-
 lui.

Slujbașii n'ajunseseră bine toți pe
 la posturile lor, când «*goga,*» cum
 diceau ei, descălicase și în căți-va
 pași se afla în odăile spitalului, a-
 poil la bucătărie, la scóla surdo-mu-
 ților și în sfârșit peste tot. După a-
 ce se mai întorcea prin unele ca-
 mere, pe la unii bolnavi, țiindu-se
 dróe după el, în sus și în jos pe scări,
 doctorii, felcerii, internii, intenden-
 tul, profesorii, din cari unii abia su-
 flaú de osteniți, căci ei erau nevoiți
 să mérgă în fuga mare, pe când
 generalul nu mergea de cât la pas ;
 dar pasul lui era așa de mare, pi-
 ciorul lui așa de iute, în cât toți și-

cea : «cum vreî să te ții de el, când
 el este așa de uscat, și când și a
 măș scos și «*icrele*» de la picioare ?»

În aceeași zi Davila fusese la Asi-
 lul Elena Dómna, la Spitalul mili-
 tar, la Colțea și la Spitalul Colenti-
 na. Peste o oră, plecá de la Pante-
 leimon, neascultând de stăruințele
 nici ale intendentului, nici ale cocó-
 nei acestuia, nici ale doctorului, cari
 'l rugau să nu plece p'o vreme, așa
 de ré, sau cel puțin să primescă a se
 întorce în trăsura intendentului. La
 întórcere, visitá casarmele, Spitalul
 Mavrogheni, îmbucá ceva d'a'n pi-
 ciórele, merse la Eforia spitalelor,
 unde era membru; apoi se ocupá de
 ambulanțele societăței Crucea roșie;
 merse la Ministerul șcólelor, unde
 era membru în consiliul permanent;
 pe urmă făcu lecția de himie la facul-
 tatea de Medicină, unde era profesor,
 merse la palat, unde era chemat,
 luá parte în comisia pentru facerea
 legii sanitare, căci era inspector sa-
 nitar peste tótă armata. Pe séră vi-
 sitá a doua oră Asilul Elena Dómna
 și Spitalul de copii, luá parte la a-
 dunarea societății de științe, apoi sé-
 ra ținut o conferință în amfiteatrul de
 la Colțea, asupra himiei populare. În-
 toróendu-se a casá mánca, vorbi pu-
 țin cu copii, apoi își scrise diferite
 însemnări despre cele făcute în tim-
 pul zilei și notá cea ce avea să facă
 a doua zi, după aceea își aruncá o-
 chii asupra unor gazete, deschise
 o carte ceti câte-va și în fine se

culcă, când s'afila în somnul cel
 mai dulce, un țipăt disperat îl făcu
 să sară din pat. Era nevasta unui
 biet lucrător de grădinărie, care lo-
 cuia în apropiere și care alerga la
 Davila ca la un mântuitor, ca să
 scape pe bărbatu său, care se dis-
 bătea cu morțea, din pricina că
 mâncase ceva coclit. De la primul
 țipăt Davila fu în picioare și o rupse
 la fuga, așa că însăși femeia nu se
 putea ține de el. Deși casul era grav,
 dar el i dete niște doctorii atunci,
 ș'a doua, și la 4 de noapte, fu din
 nou acolo și așa scăpă pe bietul
 muncitor de morțe și o familie cu
 8 copii de sărăcie.

Vedeți, așa lucra Davila așa știa
 să-și facă datoria. Numai cunos-
 cându-și viața, putem înțelege, cum
 dănsul, de alt-fel un om ca toți o-
 menii, a putut face atâtea lucruri
 mari în curs numai de 30 de ani,
 cum a putut să se facă așa de cu-
 noscut în toate unghiurile cele mai
 ascunse ale țerei noastre, în cât nu
 există ființă omenescă pe pământul
 României care să nu pronunțe nu-
 mele Davila cu respect sau cel pu-
 țin cu oare-care sfială. Or cine a
 umblat mai mult prin satele noastre
 s'a putut încredința despre adevê-
 rul acestor spuse.

Sînt doi ani, de când aflându-
 mă intru'n sat de munte și vedînd
 că o pădure începea să se taie, în-
 trebai, cine taie pădurea asta? —
 Un moșneg, strejarul satului, îmi

respunse: este un ovreiu care o taie
 și care poartă un nume mare. — Ce
 nume mare poartă? întrebaî eu. —
 Bată'l ciorile de dihanie, dar nu'my
 vine la socotelă de loc să pîngă-
 resc un nume mare cu el.

Ei bine, cu toate astea, spune,
 căci cele sfînte nu se spurcă, și ei
 eî din nou, stăruind să 'mî spuîă.
 Ca să nu 'ți fie vorba de gēba, iacă
 spuî, Domnișorul, rēspunse moșul.
 Știi, ovreiu! ăsta se chiamă Davila,
 ca doftorul ăla mare din București,
 care a venit p'aici pē la noi, cu
 Cuza Vodă și cu domnitorul ăsta
 care este acuma. De și vîersul lui,
 cînd vorbia, cam trăgea a strein,
 dar ce lucruri frumoșe ne povestea
 despre țara noastră, par'că le lua
 tot după carte! Ne spunea despre
 Miai Vitezul, despre Tepeș, despre
 bătăliile Românilor cu păgânul de
 Turc, de par'că 'ți venia lăcrămî în
 ochi de bucurie, cînd auđiaî, cum
 știa Romănul alte dăți să dé pîept
 cu dușmanul. Și tot doftorul ăsta
 'mî-a scăpat chiar din ghiarele morții
 doi nepoți drăguți. D-deu să'l trăs-
 că, că mai abitir doftor ca el nici
 nu se mai pominește. S'a dus biata
 fie-mé la oraș d'a vëndut o purcé
 cu 5 purceluși, de a plătit pe doftor
 și tot nimic. Copilașii se topiaî d'a'n
 picioarele și pôte că s'ar fi prăpădit,
 cum s'a prăpădit atunci atăția copii,
 tot de scursură, dacă dascălul de
 copii nu mi-ar fi dat câte-va pică-
 turî dintr'o sticleuță. Ei bine, cum au

luat nepoței mei de 2 ori picături în acest timp ne și cădu un cal din d'alea, par'că le ai fi luat bôla cu cei trei ce aveam. Pe inserate, ajun- mâna. Vêdend asta Vasile Brézu, serăm la o cârciumă care se afla vecinul meu, s'a rugat și el de das- într'un prund, încunjurat de tôte călaș de Ț-a dat d'ale picături. După părțile cu apă. Ne fuse frică să dor- el aũ alergat și alții, pînă când le mim la acéstă cârciumă, unde, pen- a isprăvit tinerelul nostru dascál tru moment, se afla o singură ba- Atunci 'mi-a scris p'o hârtie și am bușcă; de aceea, după povața unor plecat la oraș, unde am cumpêrat chirigii, mênarăm mai departe, tre- de la spițerie tot d'alea. Acolo am curăm apa dincolo și deterăm de o vorbit ca un prost, uite așa: «Boie- cârciumă cu gărlieci, înconjurată de rilor, D-v., așa să trăiți, ce lécuri pădure, care ne făcea gróză, fiind sint astea?» «Astea sint picăturile noi singurii călătorii. Numai în fun- lui Davila și sint bune de inimă,» dul pimniței licăria o lumină mică; respunse un boier cu sticle la ochi. încolo întuneric besnă. În fundul De atunci ori-ce creștinaș cunoște pimniței erau mai mulți ómenii cari lécul blestematei de bóle care a se- béu cu cârciumarul, un om mus- cerat atâția ingerii de copii. Dacă tăcios și care ne vorbea rēstit; de n'ar fi letin Doitorul ăsta, apoi s'ar acea nefu témă să ne culcăm în o- puté face chiar sfânt d'ăi mari, daia cârciumei, ci eũ cu tată meu ne căci el face minuni mai abitir de culcarăm lângă poștalion, ér servi- cât ori-ce sfint; dar pécat că Ț le- torul în poștalion. Dar cine putea tin, că nu mănca cu post mîercurea dormi de frică? Cam pe dupe și vinerea, și nu face cruce ca noi. meșul noptii ieșiră ómenii din Următórea întemplare arată de ase- pimniță și se făcură nevéduți prin menea cât de cunoscut, cât de iu- pădure; unul însă înalt, lătos, cu o bit, și cât de însemnat era Davila pălărie mare în cap, cu cămașe prin tôte satele; De aceea credem peste Țari, se îndreptă spre noi și că este bine s'o povestim. c'un glas tare ne strigă: «Bă, cine

Eram de vr'o 18 ani, când într'o sinteți voi aici? N'auđiți voi, mă? tómnă plecai la Câmpulung, într'un Că vè ia nichipercea» — De unde poștalion cu 3 cai. De aci merse- veniți voi și ce cătați p'aici?» între- răm la Námăești, de unde a doua- bâ din nou lătosul.— «Iacă sintem și plecarăm spre Têrgoviște peste din țara noastră; am fost pe la Câm- délurii și văi, când mergend în josul pulung, pe la Námăești și apoi am văilor, când tăindu-le d'a curme- luat'o spre Têrgoviște, dar ne-a a- zișul și suind peste muscelurii, tótă; juns nóptea aici.» — Dacă sinteți diua de diminéta pînă 'séra, așa că despre București, ia spuneți, nu cu-

nășteți pe Davila »? — «Cum să nu l' cunoscem ? Mare prost ar mai fi și ăla după lumea asta care n'ar cunoște pe unul ca Davila, «răspunse tată-meu. — «Fie că ciudat Rumân mai este și omul acela. Când era Vodă Cuza, el îl ducea de nas în toate părțile astea, acum tot el umblă prin țară cu domnitorul ăsta nou. Uite-mă, eu sint popă și încă din cei deștepți, înainte mă născuse cine, cu toate acestea Davila mă infundat. Când a venit la biserica noastră, el a citit pe din afară cele scrise pe piatră. cea ce eu n'am putut face de atâta mari de vreme de când sint aici. Apoi m'a întrebat câte biserici a făcut Mircé cel bătrân. Aș! de unde eram să știu eu ast-fel de lucruri? Ei bine, el le știa pe degete și cum sint zugrăvite. Îți spu drept că nici dascălul meu de la Seminar, care e el mai învățat om, nu le putea ști așa de bine. Pe urmă mai m'a întrebat și alte lucruri cu cari m'a infundat de tot. Am rămas ca un prost, ridicând din umeri »

Pe când popa ne vorbea ast-fel, unul tot striga mereu: «părinte! părinte!» Dar vedând că părintele tot stă de vorbă, se apropiă și auzind că se vorbește de Davila, dișe: «ah, ce aș da să pociu vedé și eu pe Davila, căci mi-a spus tata și mama că fiind mai mic m'a mușcat un șarpe și pe vremea acea trecând doftorul Davila pe la noi cu tolba de doftorii m'a lecuit dându-mi o doftorie. Ah, cât aș dori să'l ved!» «N'ai de cât să te duci la București și o să'l veți» i se dișe. După acestea plecară vizitatorii noștri.

Peste câți va ani, se sfinția gara Pitești saū alta, unde se afla și Davila. Acolo, un soldat grănicer (curcan) salută strigând: «Trăiți, Domnule Davila, eu mă cunosc dator D-tale că m'ai scăpat de morțe, când mă muscase un șarpe în copilărie» — «Dacă mi ești dator, ai de fă cinste,» răspunse doftorul, și dicând ast-fel merșeră și bēu ră câte o țuică.

Vedeți, dacă prin toate infundăturile țerei resuna numele Davila, fără să mai vorbim despre orașe, apoi nu știu, deū, cine, iar mai puté tăgădui numele de mare, dacă ar fi fost un altul care ar fi știut să lingușescă.

Față cu atâtea fapte mari și frumoșe sēvârșite de Davila, cari umplu țara de la un cap la altul, ba cari trec chiar peste hotare, este curios fie-care a se întreba: «Care este familia, care-ī nēmul acestui om? Cari i sunt învățăturile? Cari sint serviciile aduse țerei noastre?»

A răspunde la aceste întrebări este aī face biografia.

Ei bine, acesta este cea ce vrem să facem noi acum, dar bine înțeles că fōrte pe scurt.

(va urma)

Câte-va cuvinte asupra învățătorilor

I.

M'am îndemnat să vorbesc și eu ceva despre învățători, cari astăzi, lucru cunoscut, sînt intrați de drept în rîndurile luptei ce se face pentru propășirea omului, pentru realizarea binelui obștească al nămului.

Modestă este pozițiunea acestor fii ai patriei române și inferior rolul ce au în raport cu celelalte elemente ce constituiesc puterea conducătoare a statului; dar lucrul ce ei s'evârșesc tainic, și neadmirat de nimeni, este ca al patriarhului Noe, care prevădend venirea unui cataclism asupra globului a lucrat, fără preget, spre a'și construi o locuință plutitoare, în care să scape el și familia sa. Priviți un moment pe omul care cu mîna pe o uneltă ordinară dă lemnului brute o formă, căiți'l de dispreț și batjocora ce suferă de la societatea perversă, ca în urmă să aveți dreptul a'l admira, când superior valurilor ape'i va cînta imnul salvării și al triumfului. Fie dar bine stabilit că, orî-ce lucrare omenescă, ce tinde către un scop, fie el cît de salutar, dar nepriecut de mintea mulțimii, și care lucrare nu produce numai de cît efecte concrete și isbitore simțurilor fie, dic, bine stabilit că în asemenea casuri nu trebuie nimeni să se aștepte la laude și recompense contimporane, căci n'au de unde veni; triumfurile viitoare primesc lauri tot de la viitor.

Vo'i dar, învățătorilor, apostoli ai binelui și luptători contra rēului, să nu v'îndoiți cătuși de puțin de rolul ce aveți, dacă munca, sacrificiile și privațiunile vōstre nu sînt pe deplin recompensate, dacă astăzi de lume nu vi se recunosc meritele, căci armei ce purtați cu atîta devotament îi sînt rezervate cununi de laudă în templul viitorului. Aveți pentru present ca plată sufletescă, satisfacțiunea ce v'edă conștiința cum că v'îndepliniți cu zel datoria vocațiunii vōstre, și fiți siguri că va veni o vreme cînd arcurile de triumf nu se vor mai înălța ca să onoreze arta distrucțiunii omului prin om, ci vor pare radiose ca să venereze memoria vōstră!

Vo'i sunteți niște semănători cari-aruncați sēmănta binelui pe terenul rēului, și este natural ca această sēmăntă încolțind și vrënd să se desvolte, va trebui să se hrănescă din substanța rului, dar fructele nu vor schimba genul speței, și binele, o dată altoit în corpul rēului, va face să dispară tot cea-ce nu se mai pōte asimila cu natura sa divină. Păcatul fiind vechiu ca și omul, el n'are o putere a sa intrinsecă; dar firea omenescă ce înclină toi d'auna către rēu, unită cu spiritul iadului, și a dicită forturi redutabile. Binele din contra, ca acela ce e mană de la D-zēire, este forte prin el însuși și respiră în aer liber; dar pentru ca să pōtă lua în posesiune cetatea din mîna păcatului, trebuie să o asedieze, căci alt mijloc n'are cum, și prin operațiuni strategice să se silēscă a reuși să spargă zidurile cetății. Odată ajuns binele la asemenea

succese, victoria va fi câștigată. Afară de acesta să nu desperedă acei cari poartă arma binelui contra întăririlor răului, dacă de o cam dată isbânda nu s'arată lesne, căci ori în ce cas ei vor birui. Apoi cu cât rezistența este mai mare din partea opusă cu atâta luptătorul trebuie să se intrarneze cu curagiu și entusiasm. Și este știut, că un vitez cu atâta se ilustrează mai mult, cu cât lupta ia fost mai aprigă.

Să luăm un exemplu mai recent: Cine și ce a contribuit a da nume de viteji și de martiri unui Valter sau Grigore Ion, dacă nu curagiul care ia mînat se infrunzeze sêlbaticia barbarilor?

Meritele ori cari ar fi ele nu se dăruiesc, ci se răpesc de cei ce vor să le aibă. Pe când o ploe de plumburi infernale venea să distrugă corpul lui Valter de pe reduta Grivița, în acelaș moment și o mână nevedută venia de sus și încorona fruntea martirului cu cununa vitejiei și nemuririi!

II.

Școala pentru popor a devenit o necesitate indispensabilă, ca să pôte intra și el în posesiunea drepturilor sale naturale. A susține că un popor, care, de secolii a dus'o într'o viață pasivă, și care a fost demoștenit de toate drepturile sale a susține, dic că pôte și fără ore-cari pregătiri anteriore, a se sălăslui în pământul făgăduinței, acesta s'ar potrivi întocmai cum s'ar afirma că un prunc îndată ce se naște, este capabil să se hrănescă cu fructe, pâine, carne, ouă etc.

Pe vremea când poporele vegetau sub pătura ce désă a sclaviei, dacă ar fi îndrăsnit cine-va să aprindă lumina la cei întunecați, trebuia să se aștepte la osinda ce mai amară.

Astă-zi, laudă Domnului, nôptea cu tenebrele și furtunile sale a dispărut și lumina civilizației produsă de sorele libertății, dă lumii o față naturală.

Onorabilul nostru guvern, pătruns de acest mare adevăr, că lumina, cultura înaltă sentimentele poporului, că numai în școlă își pôte căpăta acesta cunoștințele prin cari să știe beneficia de bunătățile secolului și'a însușit o putere tutelară și s'a propus, că dacă să pôte, nici ce mai izolată colibă de pe pământul frumoșei Români, să nu rămăe nesimțitoare la bine-facerile învățământului. Iar învățătorilor dându-le puterea de misionari ai adevărului, li s'a recomandat muncă neobosită și în gradul cel mai mare 'iau întărit cu bine cuvântare ca să calce peste șerpi și peste scorpii, strivindu-se totă puterea vrăjmașului.

Inainte dar, fraților învățători, muncii cu dragoste în via nemului românesc, altoiți tinerile mlădițe servindu-vă cu unelte tot mai perfecte și Patria vedând în urmă laborea și strudania vóastră, vă va încorona cu laurii meritului.

D. Pavelescu, Chióra—Ialomița.

Prescurtări pedagogice

Sub acest titlu D-lu D Trifulescu, învățătorul com. Ogerzenî, Ilfov, ne trimite un mic studiu din care estragem cele ce urmează :

Hoffmann, renumitul geograf German, dice :

«Din elementele din cari se compune poporul Român, se desvöltă capete cari sunt clasice, și s'ar puté întrebuița ca modele pentru sculptori și pictori, capete cari și in întru ascund aceia ce se arată în afară ; pentru că pricepere așa de iute, înțelegere așa de deschisă, agerime așa de mare, împreunate cu îndemănătate în purtare, cum vedem la Românul cel mai de rënd și mai neînvățat, nu se mai află nicăiri. Acest popor întrunindu-se și aducându-se la cé mai înaltă civilizațiune, ar fi potrivit să sté în fruntea culturii spirituale a întregii umanități. Și ca să se împlinescă acésta, este și limba lui atât de dulce sunătoare și bogată, în cât s'ar potrive cu deosebire pentru cel mai cultivat popor de pre fața pământului.»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce-i trebuie dar poporului Român ca să pótă ajunge la acé mărire, pentru care este destinat de la natură ? Negreșit trebuie lumină : instrucțiune și educațiune.

Uniți-vé frați Români, din tóte unghiurile țării, uniți-vé și conlucrați cu toți pentru propășirea némului nostru Românesc, faceți cât de multe școle, căci astea sunt pîrghia principală prin care un popor póte ajunge la o înaltă mărire și civilizațiune. Toți bărbații învățați dic: Cel mai mare bine, ce'l póte face cine-va pe lume, este a ajuta școlele.

DARE DE SÉMĂ

asupra Georgașel județului Ilfov pentru usul cl. II primară

A

D-lui M. G. Muzulianu

Avem a cincea ediție din acéstă carte și nu ne îndoim că va ajunge și mai multe edițiuni. N'avem nimic de dis contra acestui lucru, și dacă ne am luat cu acéstă ocaziune sarcina de a face observări asupra acestei

cărți, facem acésta nu din invidie orî ré voință, cum se fac mai de multe orî *criticele* pe la noi, ci pur și simplu, că póte cu aceste observări vom contribui și noi ca în viitor D-nul autor să se ferescă de a face greșeli, în care a cădút până acum, și așa o nouă ediție va fi mai bună. Orî póte că D-nul autor ne va convinge că noi sintem în eróre, când îl acuzăm că a făcut rău acea, ce noi póte nu pricepem.

Orî ce ar resulta însă din asta, acea numai bine va fi. Iată și observările noastre asupra acestei cărți:

Domnului autor se vede că'i plac vorbele mai tehnice, căci parcă din adins a înconjurat vorbele mai populare și se folosește de vorbe ca *util, individă, izolat, administréză, rapiditate, fertile, equestră*.

Apoi ni se pare că nu s'a ținut de *norma pedagogiei* care dice: Tot ce învață copilul trebuie să fie potrivit cu desvoltarea lui intelectuală și să nu i se dé nimic de învățat, *care ar trece peste puterile lui sufletești*, căci așa cred eu că trece peste puterile lui sufletești, dacă 'i spunem că *pământul pe care stăm și care ni se pare atâta de mare, nu este de cât un punct al spațiului nemărginit* (pag. 12), n'o să pricepă narațiunea noastră orî cât am *potrivi-o* la gradul de inteligență al copiilor, când le am vorbi despre *cutremurile de pământ cari provin din erupțiunile vulcanice* și cari adeseori distrug orașe și cetăți acoperindule cu cenușe și *ridicând insule în mijlocul mării* (pag. 13), orî când le-am vorbi despre *busolă*.

S'a gândit D-nul autor bine când a ăis asta? Impărțit'a Domnia sa *materialul potrivit pe clase?* (lucruri promise de d-lui în «*Prefață*») când voiește a face asta în cl. II primară la copii de 7-8 ani?

După părerea mé tot așa de puțin potrivit pentru copii de cl. II primară e când le spunem, că *apă care cade din atmosferă cu plôie sau care provine din topirea zăpezii, nu rămâne pe suprafața pământului, ci pătrunde în interiorul lui până ce întâlnește un strat de pământ prin care ne mai putend străbate, se strânge așa de multă, în cât este silită se iasă afară* (pag. 14). Apoi stil pentru copii de cl. II primară este acesta? Dând copiilor ast-fel de cuvinte să învețe, le vor înțelege ei? Și de ce atâta paradă de vorbe? Era destul atât, cât a pus ap'î după aceste șiruri, ăicend: *Locul de unde iese întâiu o apă se numește izvor sau fontână*.

Asemenea este confus și nepotrivit pentru copii de cl. II primară explicațiunea despre punctele cardinale, unde se scrie: Aceste puncte se ăic **cardinale** pentru că se însemneză pe **cardin** sau *orizont*, iar mijlocul de a le găsi se numește *orientațiune*, și care orientațiune la d-lui este fórte obscură, cel puțin pentru un copil de cl. II primară, căci este greu pentru un copil așa de mic să pricepă când îi ăicem: Sórele însă în mersul său de la răsărit spre apus trece printr'un punct care se află cam de asupra creștetului capului nostru. *Acest punct se cheamă mieđul ăilei sau méđă ăi*. Punctul opus mieđului ăilei, adică când noi nu mai vedem sórele de loc se numește *međul nopței sau méđă nópte*. (pag. 11).

De și nu tocmai neînțelesă, dar cam alésă este următoarea: casierul este însărcinat cu stringerea *impositelor* ce datorim către stat sau comună (pag. 10). Pentru ce aceste vorbe alese, când s'ar pute această ecșprima prin vorbe mai simple și mai ușor de înțeles?

Tot peste puterile copilului de clasa II este aceea, dacă am pretinde să știe de câte feluri sunt hărțile. „Când o chartă represintă suprafața pământului întreg se dice *generală*, ér dacă represintă numai o parte din suprafața pământului, precum un județ sau o țară se numește *parțială*, dice d. autor către copii de 7-8 ani. (pag. 16).

Și apoi cel mai isbitor ecșemplu de beție de cuvinte sunt următoarele: *Resăritul* se mai dice *est* sau *Orient*, *apusul vest* sau *occident*, *măđă-nópte nord* sau *septemtrione* și *măđă-đi sud* sau *meridie*. (pag. 11)

Asemenea sint vorbe fără nici o trebuință după definirea mărei. unde se mai adaugă: *care udă țermăi uscatuluă* (p.15). Era destul și atăta, câte 's înaintea acestor vorbe. Căci vorbele multe nu totđ'aua clarifică ideile.

Intreb acum mai departe pe toți învătătorii primari și care știu câtă greutate întimpină omul mai ales în cl. II, când pentru prima óră li se dá copiilor manuale de studiu, să póte óre ca în manualul de geografie să le vorbim copiilor din cl. II primară de longitudine și de *latitudine* geografică, lucru ce D-nul autor al cărții în cestiune îl face la pag. 20?

Greșéla principală ce a făcut'ó însă D-nul Autor la scrierea acestei cărți, este aceea că pré multe mărunțișuri a luat în această carte.

Așa la *Monumente și stabilimente publice* se vorbește despre palatele ce le-a zidit C. Goleșcu, C. Brancovénu, M. Ghica, B. Stirbey, apoi anii când s'a zidit aceste palate și Mitropolia. Asemenea datele istorice cuprind numai la numerí de ani: 1393, 1716, 1812, 1859, 1893 Iată căi numerí de ani în 18 șiruri (p. 23)

Tot aici se vorbește despre tractatul, în «care Turcia dá Rusiei Basarabia, parte din Moldova, iar la anul 1859 el devine și capitala Moldovei, (adecă Bucureșci) în urma unirii acestia cu România prin alegerea lui A. Ión I. Cuza de Domn în ambele principate.»

Apoi, putem noi în clasa II primară să întrebăm în ce an a devenit Bucureșci capitala țerei? Cine se afla domn pe atunci? Unde se afla capitala țerei nainte de anul 1393? Ce s'a întâmplat în Bucureșci la anul 1812? La ce an s'a unit România cu Moldova? care a fost cel dântăiu Domn al țerilor unite? să le vorbim despre «Alexandru al II și boierii țerii care îl alungară după tron, Chiseletul unde Turcii au fost bătuti de Mihaí Vitézul, la anul 1598, despre Radu de la Afumați care învinse la 1639 pe Mehmed-bei,» despre resbelele de la anii 1848, 1853 și 1877 de ruinele vechei cetăți zidite de Constantin cel mare, despre aceea că acest oraș a fost cé dântăiu episcopie a Daciei sub numele de Dafne (pag. 47).

Este óre lucru potrivit a le spune câte océne sunt? despre continente din cari trei forméză lumea vechiă iar celelalte două lumea nouă (pag.

51)» a le vorbi despre *Partea liquidă* a pământului care se împarte și e în cinci părți numite *océne* și anume: Océnul Pacific sau Oc. cel mare, oc. înghețat de miedă nópte sau *artic* și oc. înghețat de miedă di sau *ant-artic* etc.

Nu vor rămâne ore pentru școlarii acestea numai litere mórte, numai vorbe cari îi zăpăcesc, pe cari de și i le vom da să le învețe, anevoie le vor pricepe, căci, de și în această Geografia recunosc că se urmază metoda sintetic, dar totuși după modesta mé părere pré de grabă ar fi de a ne ocupa în cl. II primară și cu aceste cestiuni înșirate de aici mai sus.

Să fim mai puțin pretențioși, dar să nu lăsăm nimic nepriceput înaintea copilului și de cât să le dăm să învețe așa lucruri, pe cari încă nu le pot copii pricepe, mai bine să întrebuintăm timpul să-i învățăm lucruri de séma lor.

Alt-fel această carte, după părerile noastre, este una din cele mai bune manuale de Geografie pentru usul clasei a II primare și afară de erorile înșirate mai sus, această carte ne reprezintă un op sistematic care îi face onóre Autorului.

București, 23 Ian. 1886.

Ion Russu:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Maxime culese din dogmele vechilor înțelepți

Recunoștința este lucru ce se șterge mai lesne, de cât or ce din memoria ómenilor.

Acei ce dau o bună creștere copiilor, cu mai multă dreptate merită să se numescă părinții lor, de cât acei cari i-au născut; pentru-că unii le dau numai viața, iar ceilalți le dau știința și mijlocele de a trăi cu fericire și bună cuviință.

Trei lucruri sunt mai necesari copiilor: spiritul, eșercițiul și disciplina.

Intre ómenii ignoranți și între cei învățați, este tot deosebirea dintre morți și vii.

Știința este pentru om un ornament în țile de proprietate, și refugiu în nenorocire.

Înțelepciunea este o recomandatie mai puternică de cât or-ce scrisóre.

Școlari ca să profite maítault din studiú, trebuie tot-da-una să se síléscă a ajunge pre cei înaintați, și a nu aștepta nici cum pe cei din urmă.

Prietenul adevărat este un suflet în două corpuri

din Aristotel

Știința cé mai necesară este de a se desvêta cine-va de rele.

A muri fericit este lucrul cel mai de dorit.

Trebue să ne respectăm inamicii, căci observându-ne defectele și făcându-le cunoscute în public, ne dau ocazie a ne îndrepta de ele și d'acea ei ne sunt mai folositori de cât înșiși prietenii.

Prietenul sincer trebue stimat mai mult de cât o rudă, căci legăturile basate pe virtute sunt mult mai traînice de cât ale sângelui,

Mai bine este să fii cu un mic număr de înțelepți contra unei mulțimi de ignoranți, de cât să fii unit cu o mulțime de nebuni contra a puțin înțelepți.

Mijlocul cel mai sigur de a-și face cine-va numele nemuritor, este de a trăi virtos.

Prudența este un mur așa de tare, în cât nimeni nu'l pôte nici sparge nici surprinde.

din Antistene

A se bucura cine-va de plăceri nu este o crimă, dar e crimă când cine-va devine sclavul lor.

Mult mai bine este să fie cine-ca sărac de cât ignorant, căci celui sărac nu-i lipsește de cât averea, pe când cel ignorant e lipsit de orice cunoștiință.

Nimic nu e în sine drept sau ne drept, onest sau neonest, de cât prin raport cu legile și obiceiurile țerei.

din Aristip.

Folosul ce câștigă cel mincinos, este de a nu mai fi creșut nici când spune adevărul

Omul bețiv se pôte infrâna de acest vițiu punându-l când e trez, să examineze în totă voia p'un alt bețiv.

Mai bine să aibă cine-va un prieten sincer de cât mulți cari să se întorcă or-când după schimburile norocului.

Lucrul cel mai bun și cel mai rău ce'l pôte avé omul este limba.

din Anacharsis

Viața sémănă cu un bâlcii, la care ómenii vin ; unii spre a face negoț alții spre a privi, alții spre a se preumbla, alții spre a se bate etc. as-fel și înviață, unii se nasc sclavi ai glorií, alții ai ambițiunii, alții ai bogății. iar alții se ocupă numai cu descoperirea adevărului etc.

din Pitagora

Omul se cuvine să grăbescă mai mult a innăbuși un necasu, de cât un foc ; pentru-că urmările mâniei sunt cu mult mai periculoase de cât ale focului.

Un popor trebue să lupte cu aceeași căldură pentru păstrarea și respectarea legilor, ca și pentru apărarea teritorului.

din Eraclit

N. Andreescu

Poinărei [Mușcel] 1886 Ianuariv 4

Formarea caracterului⁽¹⁾

III

Pedepsele ca mijloce la formarea caracterului

Școala fără disciplină sîmănă cu mîra de apă așezată pe o gîrlă sacă, ȳice un renumit pedagog. Și cînd ȳicem acîsta, apoi nu trebuie se privim disciplina numai ca pe un așă lucru, cîreia numai de acea trebuie să ne supunem, pentru-că făr de asta nici nu se pôte inchipui invęțătură, ci și pentru aceia, pentru-că făr de disciplină nici nu se pôte inchipui viața cum se cade. Este de la natură în om atăta sburdălnicie, în căt pentru a găsi acele mijloce cu cari se putem potoli acîstă sburdălnicie, cu cari se putem înblăndi acea sburdălnicie, ce se observă de multe ori chiar în copii frageți, invęțătorul trebuie să se gîndescă mult.

Ca mijloce pentru a ține disciplină, între altele putem numera și pedepsele, pentru-că pedepsele au de scop îndreptățirea, și asta e ce căutăm, ce voim noi în școlă.

Îndreptățire și iar îndreptățire, iată scopul educațiunei. Și am ȳis, căt tôte mijlocele, cari nu înjosesc pe om, trebuie să le întrebuițăm pentru a ajunge acest scop.

În trecut, abea cu un secol înainte de asta, chiar și cei mai însemnați educatori priviu în pedepse cel mai bun mijloc pentru a îndreptăți, singura cale, pe care purcedînd, putem se formăm caractere bune la copii. Și de aceia pôte acea extremitate, în care a cređut antecesorii noștri cu pedepsele, de aci pôte acea cruđime cu care pedepseam în trecut.

Locke a fost primul pedagog, care a combătut pedepsele aspre, prin care se caracteriza pedagogia înainte de secolul al XVIII-lea, ȳicînd căt «în făpt de educațiune pedepsele aspre nu produc de căt fôrte puțin bine, ba din contră produc mai mult rēu, sînt convins, căt fôrte arareori vor deveni omeni buni aceia, cari a fost prę aspru crescuți.»

Tot cam asta ne o spune și *Rousseau* în cartea sa „despre educație,” unde scrie, căt „să ne ferim de a pedepsi mult,” pentru-că nu pedepsa multă ci pedepsa bine aplicată ne folosește, și ȳice mai departe, căt „vom fi rei pe cătă vreme vom avea ocașiune, vom fi siliți de a fi rei.” *Situația trebuie dar schimbată !*

Asta însă este ȳisă mai mult relativ la omenii mari, tot ce putem alege din astea pentru a ne orienta în lucrarea noastră cînd e vorba de a pedepsi, este acea, ca să ne gîndim la acea, căt cum se „schimbăm situațiunea.” de ai înpedica pe copii a face rēul !

Pedagogia nouă, basată pe mai multă umanitate, însuflată de mai multă iubire și pusă în practică prin omeni cum a fost melancholicul *Pestalozzi*, blăndul *Fröbl* și *Diesterweg*, a lepădat multe din teoriile și principiile celorlalte școle, care s'a învechit în secolul nostru, în

(1) Veđi No. 10 al revistei „Lumina pentru toți“

secolul în care toate instituțiile au luat un avânt mai puternic, când în locul *pedantismului* s'a admis *blândetea* și *paciența*, când s'a șters din pedagogie *servitalismul*, *crudțimea* și s'a înlocuit cu *libertatea* și *iubirea*.

S'a admis pe lângă toate acestea și pedepsele pentru a forma caracterele copiilor, însă cu multă rezervă.

Trebue însă să fim prudenți și cu multă rutină pedagogică la aplicarea pedepselor, pentru-că ușor se poate, că nefiind pedepsa aplicată la timpul ei, sau fiind prea môle, nu are nici un efect și iar fiind prea aspră, vom strica numai în loc de a îndreptăți.

Se nu facem din tot lucrul, din orî ce greșelă mică un cas mare. Copilul greșește de multe orî și nici că se poate altfel, este crud la fire, nu se pre gîndește la cea ce face, și pentru aceia că s'a strîmbat la vre un coleg al său, sau a făcut ceva caricatură la tablă, lucruri ce sînt mai mult rezultatul sburdălniciei copilărești de cât a rîutății, căci orî câte casuri în viață, ca din copii sburdalnici și din cale afară vioi; s'a ales omeni serioși și cu purtare bună când s'a făcut mari, cum dic, se nu facă din asta învățătorul cas mare, se mai trecă cu vederea, căci făcînd tapaj, numai deșteptă în copii curiozitatea, și ne pomenim că mâine-poimîne o fac de ce sau mai mulți ce a făcut ađi unul și poate și acela nevrînd sau ne știind!

Așa e firea omului: Ț place se facă ce este oprit, Ț place se vorbescă despre ce nu a cunoscut încă, și vina învățătorului este, dacă dă ocaziune la asta.

Cam asta ne o dice și *Voltaire* prin cuvitele, că „*judcătorii și legiuitorii sînt vinovați de nelegiuirile ce se produc*,” pentru-că numai pedepsesc, iar nu caută a ușura situațiunea, nu se gîndesc la acea, că „*legiuitorul nu trebue atît se pedepsescă, de cât a preveni rîul*,” precum dice și *Montesquieu*.

Așa tratéză cu elevii ca aceia totdeauna ca și niște ființe libere se-și întrebuințeze voința, căci numai așa își poate omul ajunge scopul, dice *Heinrich Stephani* (născut în Gemund 1761) și apoi continuă relativ la disciplină, să tratezi ca cu niște omeni liberi, și ca și cu un așa om, în care morala nu cu bastonul trebue băgată, fiind-că **morala este fructul recunoșterii de valôrea noastră proprie**.

Intreb eu dar acum, dacă noi dîlnic vom isbi în sufletul copiilor cu pedepsele, dacă nu deșteptăm și desvoltăm în ei ambiția, putévom noi atunci ajunge scopul? Nu va deveni atunci copilul nesimțitor, orî dacă totuși mai este în el simțire, apoi Ț vom amări așa de mult dîilele, în cât i se va face rău când va auzi de învățător.

Să fim prudenți și se pedepsim rar pentru acea, căci dacă mereu vom pedepsi, se vor obișnui întru atît cu asta în cât, în urmă nici că vor băga în sêmă pedepsa. Și de cât se pedepsim făr ca prin asta se fi ajuns ceva, apoi mai bine să ne lăsăm. Trebuie se fim în curent atît cu felul pedepselor cât și cu timpul când trebue să le aplicăm.

(Va urma)

Ion Rusu.

Metódele de învățămînt¹⁾

Vorba om însă arată un nume de ființă, ce stă în lume și se poate vedea, pe când vorba ânger arată o ființă închipuită cu mintea și prin urmare, care nu se poate vedea. Substantivele cari arată ființe, ce stau în lume, și se pot vedea precum: *om, casă, bancă, școlă, tablă, cal, bou, iconă, tîbișir, epure*, se numesc substantive concrete sau reale, iar substantivele, cari arată ființe, ce nu stau în lume și nu se pot vedea precum: *ânger, minte, Dumnezeu, milă, sete, fîme*, se numesc substantive abstracte sau ideale, imaginare, ori închipuite, pentru-că le pricepem numai cu mintea, numai ne închipuim că sunt, dar nu le putem vedea nici-o dată. Când un substantiv e concret, el nu mai poate fi și abstract; și din contră, când un substantiv e abstract, el nu mai poate fi concret. Dacă cugetăm mai departe asupra substantivului, vedem că sunt unele vorbe substantive, cari servesc ca nume tuturor ființelor din lume, de acelaș fel. Astfel, când dicem: *boiu, cal, om, casă, școlă*, noi cugetăm eu numai la cutare *boiu, cal, ect.*, ci la ori-care ființă de acelaș fel. Aceste vorbe sau nume sunt prin urmare comune, adică pentru toate ființele de acelaș fel din totă lumea. Substantive comune numim vorbele, cari servesc ca nume tuturor ființelor din lume, de acelaș fel. Nu toate substantivele sunt comune. O mulțime de nume substantive sunt cari nu servesc tuturor ființelor din lume, ci numai unora din ele. Vorbele *George, Dumitru, Maria, Petre, Tudor, etc.*, sau toate numele de omenii și de femeii; vorbele; *București, Ploestii, Craiova, Iași, Galați, Buzău, Brăila*, adică toate numele de orașe; *Băneșa, Cernica, Pantelimon, Colintina ect.*, adică toate numele de sate; vorbele *Dunărea, Argeșul, Oltul, Ialomița, Prahova, Siretul, Prutul, Dimbovița etc.*, sau toate numele riurilor și gârlelor, în fine toate numele munților precum; *Carpații, Balcanii etc.*, toate numele date ca prin botez, animalelor ca: *Viorănu, Joian, Grivei etc.*, toate aceste nume substantive și altele asemenea lor, fiind-că nu sunt comune, adică pentru toate ființele din lume, de acelaș fel, ele se numesc substantive proprii. Ca să înțelegă copiii mai bine această, le vom spune că a fost o vreme, la începutul lumii, când apele, munții, lacurile etc., aveau o numire comună, adică ori-carei ape de pe pămînt i-se dicea numai *apă*, ori-cărui munte i-se dicea numai *munte*. Târziu omenii au fost nevoiți să de fie-cării ape, fie-cărui munte, fie-cărui sat, etc., un nume deosebit, botezându-le, ca să dicem așa, pentru ca să știe, despre care anume loc, munte sau sat, etc., este vorba. Vorbele date ca nume deosebit omenilor sau altor ființe din lume se numesc substantive proprii. Ori-ce ființă poate avea două nume: unul comun de pildă *căine* și altul propriu, când îi dicem: *Crivei, Hector etc.*, Substantiv propriu numim ori ce vorbă ce servește ca nume deosebit, nu la toate ființele din lume de acelaș fel, ci numai la câte o singură ființă

¹⁾ Vezi No. 10 al acestor reviste.

Când vorbim de o singură ființă, precum: *om*, acest substantiv ȳicem, ce e la numerul singular, iar când sunt doe sau mai multe ființe fie-chiar ne hotărâte ca: *omeni*, atunci acest substantiv se ȳice ce e la numerul plural sau ȳmultit. Când un substantiv e comun, nu mai pote fi propriu, și din contră, când un substantiv e propriu, el numai pote fi și comun. Când ȳns un substantiv e la numerul singular și cu tote acestea coprinde ideea de mai multe ființe precum: *armată, popor, șir, card, oștire, pădure*, etc., atunci acel substantiv se ȳice *colectiv*. Adesea se face o mare greșel, ce se confundă substanti-vele la plural cu cele colective. Ca se cunoștem, dacă un substantiv e colectiv trebuie să-l punem la numerul singular și numai dacă la acest numer el ne va da o idee de mai multe ființe de acelaș fel, numai atunci este colectiv, cum se vede din exemplele de mai sus. Substantiv colectiv deci numim ori ce vorbă, care la numerul singular fiind, ne dă ideea de mai multe ființe de acelaș fel.

¶ Când un substantiv ȳn fine arată o materie din care e mai mică bucată ruptă port tot numirea ȳntregului, din care s'a rupt, sau s'a luat, precum: *lapte, brnd, unt, pastramă, aur, argint, lemn, unt-de lemn, păcură, hârtie* etc., atunci acel substantiv se chiamă material. Când ȳicem: *bancă*, acest substantiv nu este material, căci rupnd o bucată din bancă, acelei bucașii nu-i mai ȳicem bancă. Când ȳicem ȳns: *lemn*, atunci *vorba lemn* e substantiv material, căci arată curat materia, din care o parte sau o bucată cât de mică port aceeași numire ca și ȳntregul. Sfirșind cu substantivul trecem d'a dreptul la verb și sub-ȳmparșirile lui. Nu putem vorbi ȳns despre sub-ȳmparșirea verbului ȳn *predicativ* și *ajutător*, pau ce copii nu vor av idee mai ȳntiu de cea ce va să ȳic *predicat* și ei nu pot ȳntelege, ce e predicatul pînă nu vor ști, ce este o propozițiune simplă și care sînt parșile ei adică subiectul și predicatul. Sntem dar nevoișii, să vorbim ȳn trect despre propozițiunea simplă artnd cum se formz și care sunt parșile ce o compun și tocmai după ce vom termina cu partea etimologică, când vom ȳncepe cu sintaxa, atunci vom vorbi mai pe larg despre propozițiunea simplă dezvoltată, despre frase, etc.

Mulșii snt de pare ce de la ȳnceput chiar sntem datorii să vorbim copilului despre propozițiune, ba chiar despre frase și să le descompunem ȳn parșile lor. Nu ȳmparșim acest pare. Pedagogia ne povește, să ducem pe copil de la cunoscut la necunoscut, de la simplu la compus, de la ușor la greu. Ei bine, când copilul nu cunoște nici una din cele 10 feluri de vorbe, cum putem pretinde, ca el să pot descompune frase ȳn propozițiuni, propozițiunile ȳn vorbe etc? Când el nu știe deosibi vorbele ȳntre ele, de ce n'ar crede el ore, că aceste 2 vorbe: *cu mine*, sînt o singură vorbă? De unde va ȳntelege el că ȳicnd: *ȳn casă, la tine, cu el*, noi am spus câte 2 vorbe? Esperiența probz, că copilul nu pote ȳntelege bine, ce e o propozițiune, pînă când nu cunoște mai ȳntiu parșile ei. Ca să facem cunoscut copiilor,

ce este o propozițiune, le vom spune că pentru acésta trebuie, să ne gândim la o ființă și să spunem ceva despre dēnsa. Să dīcem, că ne-am gândit la ființa școlar și că el citește. Vom dīce atunci: Școlarul citește. Aceste 2 vorbe esprimă o cugetare, care se mai dīce și propozițiune. Făcēnd întrebarea: Cine citește? vom răspunde, că citește școlarul, adică el face lucrarea. Mai departe întrebānd: Ce face școlarul? vat rebui să răspundem, că citește. Vorba școlar despre care se vorbește în acésta cugetare, se numește *subiect*, iar vorba citește, care arată ce face subiectul se numește *predicat*. Subiect numim decī vorba care arată ființa, despre care se vorbește în propozițiune. Mai tot d'a-una subiectul este un substantiv; se întâmplă însă să fie și altă vorbă, care ține locul unui substantiv, adică un pronume, sau în fine ori ce altă vorbă, luată tot ca substantiv. În propozițiunea acésta: El scrie, subiectul este pronumele *el*, care ține locul unui nume de ființă, sau anume ține locul numelui unei persōne. În propozițiunea acésta: A învăța este folositor, subiectul este verbul *a învăța*, care însă ține locul substantivului *învățătura*, așa că, cum am dīs, însuși verbul pōte fi ca subiect, atunci când e luat ca substantiv, și chiar o conjucție sau o prepoziție, ca în aceste doē exemple: **Si** este conjucție; **la** este prepoziție etc. Aci atât vorba sau conjucția **și**, cât și prepoziția **la** sint subiecte, luāndu-se fie care ca substantiv, astfel că cele 2 propozițiuni corespund cu propozițiunile: **Vorba și** e conjucție: **Vorba la** e prepoziție. Tot astfel putem raționa și în propozițiunea următoare: **Ah!** arată durere etc. După cum subiectul însă este partea cé mai însemnată în propozițiune, aprōpe tot așa de însemnat este și predicatul. Ca și subiectul, predicatul se pōte arăta și el prin mai multe feluri de vorbe. Așa el pōte fi un verb, ca în propozițiunea acésta: Calul **paște**; un adiectiv, ca în propozițiunea: Calul **este folositor**, un substantiv, ca în propozițiunea, Calul **este animal**, etc. Când se întâmplă, ca verbul să fie predicat: atunci acel verb se dīce verb predicativ. Afară de cele 3 verbe ajutătoare: *A fi, a avé, a voi*, tōte cele l'alte verbe din limba romānescă sint predicative. tōte forméză predicatul în propozițiune, căci tōte dau un înțeles deplin în propozițiune. Cele 3 verbe însă, fiind-că ele nu pot da un înțeles deplin în propozițiune și fiind-că ele numai ajută altor verbe, ca să formeze predicatul se numesc verbe ajutătoare. După cum vom vedé mai târziu, când vom vorbi despre schimbarea verbului în conjugări, verbul *a fi* e fōrte neregulat, așa că, aci îl aflăm sub forma *sint, ești, este*, etc. aci sub forma *eram, erai*, etc. aci sub forma *voiă fi* și așa mai departe. Copiul trebuie să fie cu desebirc exercitați a cunōște acest verb ajutător, însemnat prin dēsa lui întrebuintare în scriere și vorbire, ca și verbul *a avé*. Am atins în trecāt sub-impărțirea verbului în *predicativ și ajutător* arătând în acelaș timp, ce numim subiect și predicat și cum ele forméză amāndoē propozițiunea simplă. Când vom termina cu partea etimologică și vom ajunge la sintacșă, atunci vom vorbi pe larg despre subiect, predicat, atribut, complimente etc. Acum continuăm cu sub-impărțirea

verbului în transitiv și intransitiv, activ, pasiv și reflexiv, după care vom vorbi despre pronume și sub-impărțirile lui.

(Va urma)

Michail Nicolescu.
(Bănăsa, Ilfov)

ROMÂNISMUL

Orî-ce copil a învățat trei patru clase primare, ba și orî-ce om din România care n'ar fi învățat nici o ȃi la scôlă, știe că România este formată din Moldova și Muntenia, unite în ȃiua de 24 Ianuariu, 1859, adică acum 27 ani.

În orî-ce altă țară o asemenea ȃi ar fi sărbătorită de totă lumea ; orașele și satele ar îmbrăca haina veseliei, sêracul și bogatul și-ar da mâna, însuflețiți numai de dragostea patriei, pe când la noi nimeni nu vrea să-'și mai aducă aminte de o asemenea ȃi, ca și când unirea, mărirea Românismlui ar fi un lucru rău înșîși Românilor.

De abia anul acesta s'a putut face o mică sêrbătoare în ȃiua de 24 Ianuariu, și acesta mulțumită societății „*Carpații*,” care a dat semnalul și care a condus lucrurile de la început pînă la sfêrșit cu mare înțelepciune.

Cu această ocasiune s'a băut și s'a mâncat ceva, dar s'a vorbit mult, însă nu s,a vorbit alt-ceva de cât despre unire, despre dorințele Românilor și despre visele cele frumoșe ale orî-cărui Român. Tot atunci D-l A. I. Șonțu a ridicat un toast, cu care ocașie a declamat o poesie plină de focul sacru al Românismlui; de acea o publicăm și noi aci, creȃnd că facem plăcere cititorilor noștri.

TOAST

*Ridicat la banchetul dat pentru sêrbătorirea celei de a 27 aniversare
a Unirii Principatelor, de D-l A. I. Șonțu*

De n'or fi minciuni,
Știm, din cele spuse, că'n lumea cé veche se făcea minuni.
Aș dori acuma, tot prin vre-o minune, vinul din pahare
Să ia o schimbare :
Sânge să devie ; însă, nu un sânge stors din cei vrăjmași...

Ci din ceî ostaşi,
Care şi aū dat mâna, nu cu vorbe góle, ci cu jertfă mare
Pentru prosperare !

Minunea acésta de s'ar împlini
C'am venit aici, dēū nu m'aşī cāi :
M'aş întrece-a sórbe rind pe rind pahare,
Ca să es din sală bét de-acé vigoare,
Ce-a pus altă-dată dorul de unire
In atâtea inimī duse'n nemurire !
Dar, nu las paharul plin şi ne'nceput,
Căci un frig prin sală pare ca'nceput.
Sorb... sorbind, Carpaţii, c'o veche gândire
Ū privesc . . . . .

Mintea mé mai crede încă într'o Unire !...

Pină atuncé însă, cu recunoscinţă,
Fruntea mé inchin—liber in voinţă—
Către toţi aceia, cari aū făcut
O-dată Unirea,.... eroi din trecut,
Cari-acum sînt umbre, saū dacā trăesc
Umbresc, ca stejarii, brađii ce ū privesc !....
Sorb de acum paharul, căci in fine ştim
Pentru cine'l sórberem şi la ce gândim!

Vedeţi, mică'ī poesia, dar mare'ī semnificaţia.

Fie dar ca anii viitori să se celebreze acésta đi a Unirii de
toţi Romāni!

Redacţia.

TOT SE MAI GASESC ÓMENI AI LUI DUMNEZEU

In No. 4 al acestei reviste, am vorbit despre sērbătórea
şcolară dată de D-l Stolojan, la moşia D-sale Herēşti. Eī bine,
acum primim cu mare mulţumire sufletescă ştirea că D-l şi
D-na Diamandescu, proprietarii moşiei Bălácénca, din Ilfov,
fac nu o singură sērbătóre anuală, ci o sērbătóre mare, lun-
gă, neîntreuptă, lungă cât tóte đilele. Invēţatorul respectiv,
preotul St. Stoicescu, arată că aceştī proprietari aū clădit,
anul trecut, o şcolă şi o biserică in acel sat. Dar nu-numai

că le au clădit, ci încă poartă o îngrijire părintească pentru ele, mai ales pentru școlă. „Pe fie-care lună o viziteză, vara mai „cu sémă, când locuește la moșie; totă ziua o petrecem cu „toții în școlă. Sătenii noștri nu mai pot de bucurie că au a- „semeni proprietari cari vin la școlă încărcăți cu cărți, cu „condee, cu sticle de cernelă, cu cât trei patru hârtii pline „de cofeturi, de stafide și de alte lucruri. Copiii îi iubesc „mai mult de cât pe părinții lor. Vara fug de la muncă la „școlă. D-nii proprietari îngrijesc ca școla să nu sufere de „nimic, căci D-lor plătesc ori-și ce, până și servitorul, lem- „nele tot D-lor le plătesc.“

Dacă D-l și D-na Diamandescu, proprietarii moșiei Bălă- cénca, se conduc așa față cu școlă, apoi D-lor sînt vrenici de totă lauda și merită să serve de model D-lor proprietari de moșii cari doresc binele acestei țeri, căci ori-ce s'ar face ori-ce s'ar dice, nu se va puté ridica din starea în care se află, de cât prin școlă, prin luminarea săténului.

Sperăm că în primă-vara acésta. vom avé deosibita plă- cere de a visita și noi școlă în cestiune, ca să putem vedé starea ei de progres

Redacția.

Țăranul și Judecătorul

[Anecdotă populară]

La judele de ocol
Un țaran sêrac pistol,
Pentru o palmă ce-a mâncat,
În judecată a chemat
Pre aréndașul din sat.
Judele cită în dată
Pre-améndoî în judecată
Hotărându-le curat
Ziua pentru înfățișat.
Până a fost la 'nfățișare
Țăranul știind că are
Dreptate, nici n'a gândit
Că trebuie mituit
Judele (și de gândea,
Sêrmanul cu ce n'avea).

Dar arendașul din sat
Știindu-se vinovat
(și pe lâng'acestea tóte
Mai știind cum că se póte
Paragraful a se întórec
Dupe cum Judelui place,
Și tot paragraf rêmîne)
Nu uita să ia cu sine
Vre o căți-va gălbiori
Pentru acest judecător.
La ziua de 'nfățișat
Judele i a întrebat :
Lucrul cum s'a petrecut?
Țăranul din început
Spuse tot dicénd că póte

A proba cu martori toate
 Dar, fiind că cel pârât
 Faptul n'a tăgăduit ;
 Toți aflară de prisos
 Ori și ce martori de scos.
 Deci judele 'n dată puse
 Pravila față de-aduse
 Și 'ncepu încă să cate
 Ca să judece 'n dreptate.
 In urmă se înțelege,
 Dîse : « Pedepsă în lege
 « Pentru o palmă n'am aflat.
 « Deci declar de achitat
 « Pre pârât; iar tu mojie;
 « Pentru un lucru așa de mic,
 « Al-dată să nu 'ndrăsnești
 « Cui-va să mai jeluești,
 « Cu lei de ce globit ești ! »
 Țăranul sentința ascultă .
 Și fără de vorbă multă,
 Judelui o palmă trase

Ochii 'n cap de-î scăpărase.
 Dîcînd. » Na ! asta primește
 « Dacă legea nu oprește ! »
 Dup'aceia se întorse
 La arîndaș și'i trase
 O palmă de l'a amețit
 Și urechia i a țiuit.
 Dup'aceia lea vorbit:
 « Domnule judecător,
 « Pentr'o palmă mi-ești dator
 « Dece lei; cât m'ai globit ;
 « Prin urmare sintem chit!
 « Iar Domnul arîndaș
 « Rog ca să-mi deie rîvaș,
 « Cum că are să-mi plătescă
 « Pentr'o palmă mojiească
 « Dece lei . . . . Și dac'aveți
 « Poftă, mai vînd cu-ast preț ! »

I. Encesco.
 Târiceni. Ilfov.

Convorbiri literare

(Din gura sătencilor Române la țesutul pânzilor)

Marița (o sătencă se duse la vecina sa Ióna, și găsind'o țesînd la pânză i dîse după obicei): „Ajte (1) diua, surată Ióna» !

Ióna «(response) Țum-tale(2), surată Marița.»

Marița. (Uitîndu-se la pânză, dîse): « da bine, surată, de ce pânza d-le este rară?

Ióna. D-ta nu vești? E vina din sucală, d'aia e pânza rară.

Marița. Cum din sucală, să fie pânza rară?

Ióna. Ia, așa d-ta nu vești?

Marița. He! he! surată, d-ta ai lovit'o ca cîntecul ăla care dîce:

« Pusei pânza
 « Când da frunza,
 « Și-o găti
 « La Sân-Văsiu,
 « Și'mi păru că mă grabii.
 « De lungă-i
 « Cât o pungă

« De lată
 « Tótă-i spartă
 « Printre ițe și fuscei
 « Pasce-o scrófă cu purcei,
 « Printre ițe și'ntr'e spată
 « Pasce-o épă deșelată.

Culese de Dumitru Trifulescu, Ogrezeni, Ilfov

(1) Ajte e prescurtat din ajute-i

(2) Țum-tale este prescurtat din mulțumim D-tale

ÎNVĚȚĂTORUL ȘI ȘCÓ LA

A preda altuia carte,
În școlă, într'un local,
Unde toți îți cer dreptate ;
Să le fiț ca un hamal.

Nu-ı nimic în astă lume,
Mai spinos și mai amar ;
Nu-ı nimic, nu vė spun glume,
Este adevėrat, e rar ! . . . .

Profesorului se cere,
Ca să producă progres,
El muncește cu ardóre,
Deși neinspectat des.

Școlá nu-ı bună mamă,
Ce dēnsul a adoptat ;
Dar este dură mamă,
Îi face și mult păcat.

Pentru școlă profesorul
Se tot luptă neıncetat,

Luminėđă și poporul,
Și el tot n'a-ınnaintat,
Părintții copiilor,
Căci nu vor a-ınvėța,
Ca drept recompens'alor,
Vin spre a-ı amenința.

Pentru că-ı luminător,
(¹) Léfa pentru el lipsește,
Ce-ılalți o primesc de zor,
Pentru cari se găsește.

» Așa-ı sórta, ea-ı de vină,
» Tu așa te canonești,
» Ești dascál și aí lumină,
» La nimic să nu gāndești.

G. Ionescu.

Práhova, Teșila 1884 Maiú 14

1] Mė relateđ la învėțătorii de sate cari
primesc câte o nenorocită sub-venție de la
Comaná. *Library Cluj*

LITERATURA POPULARA

Descāntec de deochiú¹⁾

Pasėre albă, codalbă
Sbórá 'n cer 'n slavă,
Pică lapte 'n piatră
Piatra crapă 'n patru.
Crape ochii cuı o fi deochiat pe N.
D'o fi deochiat de femeie
Să-ı crape țitile
Să curgă laptele
Să-ı móră pruncul de fóme.
D'o fi deochiat de fată mare,
Să-ı cadă cosițele,
Să rămăie pleșele
Să riđă suratele.
Să rămăie N. curat, luminat
Ca stėua din cer curat,
Cum Maica precista din cer l'a lāsat.

D'o fi deochiat de codru,
Să-ı cadă frunza,
Să rămăie muguriı,
Să se mire călătoriı.
D'o fi deochiat de vėnt,
Să-ı plesnescă calu
Să rămăie pe jos,
Să rămăie N. curat, luminat,
Ca argintul curat,
Cum maica precista din cer l'a lāsat

Culese de G. Stoicescu,
din Surani, Práhova

¹⁾ Se descāntă în apă, sau în rāchic. ți-
cāndu-se de trei orı, tot descāntecul.

Descântec de mătrice (1)

•Mătrice, mătrăgună,
 Capră neagră te făcuși,
 În vârf de munte te suiși,
 Păduraru te vedu,
 Fără picioré alergă,
 Fără pușcă te 'mpușcă,
 Fără mâini te prinse,
 Fără căldare te ferse,
 Fără strachină te turnă.
 Fără lingură te sorbi,
 Fără gură te mânca,
 Fără nici un gând lepădă.
 Să rămăe N. curat luminat
 Ca argintul strecurat. »

Descântec de încuiat (2)

•Pe o măgură mare,
 E o pasăre verde,
 Cu ochii verzi,
 Cu ciocul verde,
 Cu picioréle verzi
 Cu mâțele verzi,
 Cu pipota verde.
 Cu ficiații verzi,
 Dacă nu mă crezi,
 Uită-te și vezi.
 Să rămăe N. curat. luminat,
 Ca argintul strecurat.
 Culese de **H. Crețulenu,**
 din Flămânda, Teleorman

Descântec de deochiū³⁾

Pleacă spre mare
 Pe cărare

1) Se descântă în apă nencepută c'un fir de la mătură și se tórna pe nas și pe gură la animale și la ómenī.

2) Sedescântă în apă ne 'ncepută c'un lacăt încuét și'l descue cu cheia în apă de 3 ori, apoi se dă apa să se bé animalelor și ómenilor.

3) Se descântă în apă prósăpătă, în care se pun 3 cărbunī aprinși și se bé de bolnav.

Mă 'ntălni c'o fată mare.
 —Unde ai plecat fată mare?
 —Am plecat să despoceșc,
 Să deszilizeșc.
 —Vin la C . . . că e'mpocit
 Și 'nzilizit.
 Cum se potolește vântul,
 Peste tot pământul,
 Așa să se potoléscă deochiul.
 Cum se plămădește,
 Faguru de miere,
 Aluatue 'n căpistere,
 Așa să i se plămădeșcă inima,
 Să rămăe luminat
 Ca argintul de curat.

Descântec de Sóre sec (1)

A! Iată sórele sec 'n lac,
 Eū am cređut că e'n cap.
 Fugi sóre sec.
 Că te 'n nec,

Culese de **Preotul St. Stoicescu,**
 din Bălăcénca [Ilfov].

Ghicatori

1. 'Nalt ca casa
 Verde ca mătasea,
 Dulce ca mierea
 Și amar ca fierea.
2. În pădure am născut
 În pădure am crescut,
 A casa dacă m'aduseră
 Cercei grei imi puseră.
3. M'a trimes Dómna de sus
 La cé de jos
 Să mi dé vin și rachiu
 Tot într'un buriū

1) Sóre sec este durerea de cap. Bolnavul se duce miercurea, dimineața, la puț, se uită în el, dice apoi cuvintele de mai sus. În urmă scóte apă și se spală de trei ori.

Din ghicitorile adunate de D-ra Janeta S. Teodorescu

(elevă clasa V, Buftea, — Ilfov]

1. Mama lată, tata gros,
Constantin năbădăios.
2. Pe valea lui Isvorită
Curge o olă cu chisăliță.
3. Pe valea lui perpeléc
Se dă dracu peste cap.
4. Tanța-Manța șade pe Tănțoi-Mănțoi,
Dar Tănțoi-Mănțoi nu șade pe Tanța-Manța.
5. A intrat popa 'naltar,
Ș'a uitat toiagul afar.
6. Nicî în casă nicî afară,
Nicî în cer nicî pe pămënt.
7. A trimis Dómna de sus la Dómna de jos,
Să'i dé batistă spălată în apă caldă
Și uscată în apă rece.

Din ghicitorile adunate de D-l H. Crețulenu

din Flămânda, Teleorman

8. Am o fântână cu apă de iarbă,
Cu ghisdurile de pândă (?),
Cu lumănăria de lemn,
Cu ciutura de pămënt.
9. Am o frigare de carne și o bucată de fer,
10. Am o greblă cu 5 dințișori,
Pe ți 'mî trebuie de o mie de ori.
11. Mě suiî în dél să vėđ al meŭ cal,
Nu vėđuî al meŭ cal,
Ci vėđuî vėntul
Răsturnând pămėntul.
12. Mě suiî în dél să vėđ al meŭ cal,
Nu vėđuî calul, ci vėđuî ștucile
Păscėnd luncile.
13. Veveriță nu e,
Samar în spinare pórtă.
In copaci se sue.

14. Coțofană bréză
Pe munte rinchiază.
15. Am o capră albă.
Hămată de códă.
16. E o lădiță cu o porumbiță,
Dacă sbórá porumbița,
Ce mai trebue lădița ?
17. Am un cal alb,
El mănâncă și ziua și nóptea,
Și tot nu se satură.
28. Tiuguliță unsă,
In burueni ascunsă.

Din diferite colectiuni

19. S'aú dus Turcii să prindă prunci,
Prunci n'aú găsit și locuințele pruncilor,
Aú eșit pe ferestrele Turcilor.

[Culese de D-I D. Bunescu]

20. Cine a murit fără să se nască ?
21. Cine s'a născut și n'a murit ?

Culese de D-I I. Rusu.

22. Ce se cobórá jucând și vine lăcrémând,
23. In pământ cresc, tata mă vinde,
Cumpărătorul imi tae códa,
Și omorătorul meú mă plânge.
24. N'am carne nici óse dar am cincí degete.
25. Ce séménă mai mult unei jumătăți de cașcaval ?

(Din franțuzește de E. D. B.)

M E S E R I A

„Munca este tatăl învațării,
„Dumașdeú nu refusă nimic industríi.“
P. S. Aurelian.

Scumpă este meseria
La omul ce-í muncitor
Ea-í gonește sárăcia
Și-l face zimbitor.

Fie umbră, fie sóre,
Lucrédă neobosit
Și pe frunte cu sudóre
El cântă necontentit,

Și dice mereu : dați mie
De lucru, asta-î ce vă cer ;
Căci lucrând : eu am moșie,
Am venituri și nu pier.

De voiți ca în veșnicie
Sărăcia s'alungați
Invățați vre-o meserie
Si'n cu-cînd veți fi bogați.

Chr. Stef. Reverénu.—Iași.

NUMELE

(Acrostich)

Era un timp o dată, când viața 'mî era dragă,
Un timp, ce nici acuma eu nu l'am mai uitat,
Gândiam c'a mé simțire de loc nu era vagă . . .
Era . . . dar timpul trece, speranța m'a lăsat.
Nu vream să știu nimica de cătun singur nume !
Iubiam șiîn tăcere în inimă l'am scris.
Eram ferice atuncea ! . . . dar ađi departe în lume
Iubind tot în tăcere durerea m'a învins.

Christ. Ștefănescu-Reveréanu. Iași.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Starea economică a României

„Economia națională“ — Revista intereselor economice române, apare săptămănal, sub direcția distinsului economist și agronom român P. S. Aurelian, fost Ministru, actual senator, membru al Academiei, etc.

D-l Aurelian însă este puternic ajutat la această lucrare de distinsul său vechiú elev și actual agronom competent D-l B. S. Moga.

În No. 4, de la 27 Ianuariú trecut, între altele se vorbește despre «Autonomia vamală,» despre «Cenușa și agricultura noastră,» despre «Vindecarea filoxerei,» etc.

În articolul despre «Autonomia vamală,» D-l Aurelian serie, strigă, face apel din tótă inima și din tot sufletul D-sale la toți Românií, la tóte gazetele romănești, ca să se unescă cu D-sa și să protesteze contra înființării din nou a convențiunii vamale cu Austro-ungaria ; căci dacă meșteșugurile din Romănia n'au mai putut exista, pricina este numai acé convenție ; dacă comerțul vitelor nu mai produce nimic, pricina este numai acé convenție, care, de și fórte ré făcută pentru Romăni, dar nici așa ré n'a fost aplicată cu dreptate de Unguri ; căci ei au căutat tot felul de mijlóce ca să șicaneze, să nedreptățescă și să jefuescă pe Romănií carí s'au dus cu porci și cu alte vite să vindă, după cum se făcea mai nainte de încheierea convențiunii ; pe cînd Ungurií trimit în Romănia tóte vechiturile și lepădăturile din fabricile lor, carí neplă-

tind mai nicî o vamă le vînd foarte ieftin, dar care după câte-va zile se rup, se desfac și așa săracul se vede silit să cumpere din nou încălțăminte și haine pe fie care lună, ba de multe ori și mai adese.

Pentru ca țara noastră să scape de această nenorocire, D-l Aurelian propune ca să nu se mai facă convenție vamală cu Austro-Ungaria și cu nicî o altă țară streină: ci România să stabilească o taxă hotărâtă pentru fie-care fel de marfă, vie é din ori-ce țară streină ar veni. Aceste taxe hotărîte pentru mărfuriie streine cari intră prin vamele române, se numește «*Tarif autonom*» sau «*Autonomia vamală.*»

Iată cea ce cere D-l Aurelian și cu care ne unim și noi din tot sufletul și din totă inima noastră, rîgînd tot-o-dată pe toți Români luminați să adere, să subscrie la acesta; căci alt-fel, dacă se va mai încheia încă convenție vamală cu Austro-Ungaria, apoi va fi vai nouă.

În articolul «*Cenușa și agricultura noastră.*» D-l Moga arată cum în alte țări nu se lepădă nimic. Gunoii vitelor, gunoiul locuințelor și curților, cenușa din vatră, totul se pune în grădini și pe arături; de acea cerealele și cele-l-alte produse ale acelor țări sînt mai bune de cât ale Romîniei, de și pămîntul multora din țările streine este mult mai sărac de cât al nostru. Causa este că pămîntul dănd mereu, sărăcește, dacă nu i se dă nimic în schimb. În adevăr, plantele, cerealele crescînd, absorb din pămînt tot felul de elemente, precum sodă, potasă, var, silice, cărbune, magnezie, fer și altele multe.

Ei bine, iată substanțele (sărurile) ce cenușa conține: carbonatul de sodă, superfosfatul de var, clorura de sodium și de potasium, silicele de potasă și de sodă; toate acestea sînt topite; dar mai sînt și săruri netopite, precum: carbonatul, fosfatul de calce și de magnezie, silicia, oxidul de fer și de magnezie, var și magnezie în stare caustică. Iată dar atâtea substanțe hrănitore și bine-făcătoare pentru pămînt, care se aruncă pe drumuri, sau în loc de a se arunca într'o grădină cultivată, se aruncă într'o grădină stérpă, nelucrată, unde sărurile din cenușă în loc să fie absorbite de plante leguminoase, sînt absorbite de urdici, de bozii și de alte burueni cari se vîd prin grădinile sătenilor noștri și chiar prin ale altor cultivatori mai procopsiți.

Cenușa cé mai bogată în săruri este a lemnului de fag, pe când cenușa stejarului nu este tocmai așa de bogată; dar tot aduce mare folos nu numai această cenușă, ci și ori-care alta.

În Germania, cenușa se întrebuintează la toate recoltele, și mai cu sémă la cultura cerealelor.—Cenușa trebuie semănată cu mîna pe un timp uscat și se pune la un hectar, adică la 2 pogóne, de la 1200 pînă la 1300 kilograme de cenușă. După ce cenușa s'a semănat, se grăpéză ușor sau se pôte lăsa cenușa pe de asupra pămîntului. Dacă se va întempla să cađă o plóe potrivită, va fi foarte bine. Folósele cenușei pot ține 5 ani, dar dacă pămîntul va fi umed, atunci trebuie și cenușă mai multă. În Bavaria se pune indoit și mai mult cenușă, dar atunci folósele cenușei pot ține 10 ani.

La noi ar trebui să se arunce cenușa în gunoii strâns de la vite că ast-fel să pôtă fi transportat de o-dată și amestecat la țarină.

1 In numărul 6, de la 10 curent, al «*Economiei naționale*,» D-l Aurelian dovedește că lipsa de bani de care suferă țara noastră nu provine din neexportarea cerealelor și a celor lalte produse ale agriculturii; pentru că în anul 1885 s'a scos din România cereale și alte semințe în sumă de 1,526,640 tone, pe când în 1884 se esportase numai 1,090,254 de tone; în 1883 se esportase 1,370,029 tone; în 1882 s'a esportat 1,605,436 de tone; în 1881 s'a esportat 1,375,900 tone și în 1880 s'au esportat 1,126,753; de unde urmază că din acești șase ani din urmă numai anul 1882 întrece cu ceva pe anul 1885. Pentru 1,526,406 de tone de cereale și alte semințe în 1885, au intrat în România lei 186,811,603, care sumă se împarte în modul următor:

Grâu	s'a scos din România în 1885 pentru.	69,050,870 lei
Secară	> > > > > >	10,226,239 >
Porumb	> > > > > >	66,081,371 >
Orz	> > > > > >	21,453,159 >
Ovăz	> > > > > >	6,090,336 >
Mei	> > > > > >	3,027,573 >
Hrișcă	> > > > > >	69,680 >

Semințe uleiöse (rapită, etc.) s'a esportat din România în 1885 pentru 10,811,375 lei

Dacă de aci trecem la No 7, de la 17 curent, tot al acestei reviste așa de importante, apoi vedem pe D-l Aurelian dovedind și orbilor cu țifre, dupe lucrările publicate chiar de stăpânire, că comerțul României cu țările streine merge foarte repede spre cădere, pentru că Românii scot cel din urmă ban din pungă ca să cumpere lucruri aduse din țări streine, pe când streinii nu vor să cumpere lucruri românești. Așa, în 1882, România a plătit pe mărfuri aduse de afară lei 268 milioane și 851,921, pe când streinii n'au cumpărat de la noi marfă de cât pentru lei 244 milioane, 730,199, adică România a pierdut peste 24 milioane lei; în anul 1883 streinii au vândut în România marfă de lei 359 milioane, 907,178, pe când noi n'am vândut streinilor marfă de de cât pentru suma de lei 220 milioane, 550,279, adică o pagubă pentru Români de 139 milioane și mai bine de lei. Vedeți, streinii ne-au vândut în 1883 cu mult mai mult de cât în 1882, pe când Românii le-au vândut cu mult mai puțin. Asta va să zică că mergem înainte ca racul. În anul 1884, Românii au plătit pentru mode, haine, mașinării, lux și alte lucruri aduse din streinătate, suma de lei 294 milioane, 986,273, pe când ei au cumpărat de la noi cereale, vite și materii brute numai pentru lei 184 milioane 115,542, adică România numai de la mărfurile din anul 1884 a pierdut lei 110 milioane, 870,731, fără să mai vorbim de banii ce se cheltuesc de Românii cari se duc în streinătate. Ei bine, dacă Românii vor perde pe fie-care an sute de milioane, ce va ajunge ôre această țară? De unde va mai scôte é bani să-'i arunce în gura cé lacomă a streinilor care stă veșnic deschisă, dupe cum se povestește

despre gura iadului? Ce este de făcut? Care este lécul? Pentru ca să știm cum să curarisim, cum să vindecăm acest rău, trebuie să cunoștem mai întâiu cauza răului. Prima cauză a acestei stări din ce în ce mai rele sint convențiunile vamale, adică acele învoeli făcute de România cu țările streine, dar care învoeli (convențiuni) au fost făcute de streini numai în scopul ca să ne storcă, să ne sugă, cea ce și au isbutit în mare parte; căci, dacă căutăm să vedem câte cât ne a înșelat fie-care țară, găsim că Impărăția germană a stors din România, numai în 1884, lei 43 milioane, 384,145 pentru mărfurile ce ne-a trimis, pe când é n'a cumpărat de la Români marfă nici pentru un milion, ci de abia pentru lei 833,463. Găsim că Austro-Ungaria, în 1884, a scos din punga Românului lei 129 milioane, 867,296, pe când România cu toate vitele, cerealele și materiile sale brute au încasat de la Austriaci și de la Maghiari numai lei 70 milioane 391,984. Până și Franța, ba chiar și Turcia, ne storc anual câte 7 milioane mai mult din averea noastră națională. De abia Englițera, Olanda, Bulgaria, Italia ne cumpără mai mult de cât ne vënd, adică că comerțul român încaséză ceva mai mult de la aceste țări, în 1884, de cât încaséză ele de la România.

A doua cauză pentru care mergem așa de rău cu comerțul, este că noi n'avem meșteșuguri, industrii și ne cumpărăm mai toate lucrurile din străinătate.

Acum când cunoștem cauzele bólei noastre nu ne rămâne de cât să ne luăm inima în dinți și să ne curaririm, cea ce putem face prin înființare de meșteșuguri, de ateliere, de fabrice mici și mari în țară, prin hotărârea noastră de a numai purta lucruri streine, dacă le găsim în țară și prin desființarea convențiilor vamale și comerciale.

Eniu D. Báltenu.

D I V E R S E

Vin și vin. Un mitropolit, ședënd la masă cu călugării săi, vede că lipsește ceva de la masă, și strigă la chelar :

— Ghirontie!

— Porunciți, Inalt Pré Sfințite.

— **Vin** la masă !

— Sărut mâinele, Inalt Pré Sfințite (netedindu-și mâinile)

— **Vin** la masă, Ghirontie !

— Ospëtați sănëtoși, Inalt Pré Sfințite.

— Oh, Ghirontie! **Vin** că mor!

— Sărut mâinile, Inalt Pré Sfințite! **Ospëtați** sănëtoși că noi avem masă mai pe urmă, cu cëta noastră.

«Adu **vin** la masă, nemernicule,» dîse chelarului, unul dintre călugării de la masă.

Din colecția D-lui E. BAICAN.

Apa căldică dată vacilor de lapte.— Apa căldică dată dîlnic vacilor de lapte, înmulțește laptele și untul. Să se de pe fie-care și vacilor de lapte, apă puțin cam căldică, în care să se pună și puțină sare cu puțină tărîțe. Se pôte da din această apă de 3 ori pe zi. Cu cât vaca bé mai mult, cu atât dá mai mult lapte.

Un Franțez asigură că întrebunțând această apă, a avut de la o singură vacă într'un an 130 kilograme de unt bun, după ce s'a luat mai întéiu o cantitate de lapte necesar unei familii de 8 persoane.

(După „Economia națională“)

N.B. Dacă s'ar pune chilogramulde unt numai câte 4 franci. (De și în Franța e mult mai scump), 130 de chilograme fac 520 de franci, afară de laptele care a hrănit o familie de 8 persoane și afară de zerul care a hrănit mai multe pasări și porcei. Dacă se mai adaugă la acesteași vițelul care după o lună sau două se vinde cam cu 40 franci. Dacă s'ar calcula în bani laptele, socotit câte 4 litruri dîlnic avem 1460 litruri pe an și litrul prețuit numai câte 25 bani, avem 1 franc pe zi și pe an 375 lei. Dacă se evaluéază și zerul numai 30 de bani dîlnic face pe an peste o sută de franci

	Lei
	520,00 untul
Adunăm tóte aceste sume	365,00 laptele
	40,00 vițelul
	100,00 zerul

Și avem un produs de 1025 lei anual de la o vacă. Vedeți ce bogăție este o vacă la ușa omului civilizat? Dar bine înteles că o vacă care dá atâta de mult și primește o hrană bună și o deosebită îngrijire. Eū am încercat chiar cu o vacă mică din România căriia dându-i o hrană ceva mai îngrijită producea câte 7 oca pe zi.

Eniu.

Glutenul. — Glutenul este partea cé mai hrănitóre din făina de cereale. Glutenul dá făinei puterea de a face cu apa un aluat dulce, de a mări volumul aluatului. Cu cât pâinea cuprinde mai mult gluten, cu atât și aluatul crește mai mult și pâinea este mai ușoră.

Făina de grâu care conține în mare cantitate gluten, dá pâinea de calitate cé mai bună și mai hrănitóre. Nu tóte grânele conțin gluten în cantități egale. Grânele tari conțin mai mult gluten, de cât grânele fragede. Calitatea glutenului variază adese-orî cu natura pămîntului și a îngrășămîntului. Grânele tari, crescute în pămînt pré bogat, cuprind mai mult gluten. Ingrășămintele azotoase adaugă mai mult la gluten.

(După „Economia națională“)

Cartofi otrăvitori.— Colțul (germenul) cartofilor coprindé o otravă numită solanină, care este foarte periculósă pentru animalele cari se hrănesc cu cartofi incolțiți. Ast-fel găinele care aū mâncat acești colți aū murit otrăvite.

În partea de miadă noapte a Franței, a murit un mare număr de porci, pentru că li s'a dat să mănânce cartofi incolțiți. Deci înainte de a se da cartofii incolțiți ca mâncare să li se rupă colții.

(Tot dupe „Economia națională“)

LITERATURA DE SPIRIT SI DE PETRECIERE

Cuvânt pătrat

(de D-l N. Batali, Dridu, Ilfov)

. . . . . Un vas plutitor pe ape mari
 . . . . . Un arbore ce crește pe văi
 . . . . . Numele unei locuințe de bogat
 . . . . . Un stat într'o peninsulă din Asia orientală.

Cuvânt triunghiular

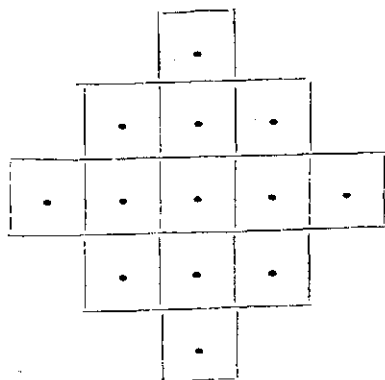
(De D-l N. Batali, Dridu, Ilfov)

1 2
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 3

1) Un stat în India
 2) O cetate veche în Asia occidentală, ați în ruine
 3) O carte de religie.

Cuvânt rombic

(de D-na Maria Vasilescu, Galați)

O vocală

Un nume de femei din popor

Un nume de literat latin

Verb conj. 4, p. I s. indic. pres.

O consonă

ENIGMA TRIUNghiULARĂ

sau

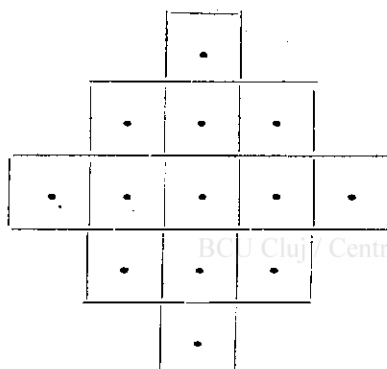
Triunghiul religiunilor

(de D-nii M. C. Florențiu și D. Bunesen)

Prin vârfuri și bisectrițe,
 Cu numere fie-care,
 Un triunghi a dovedit
 C'aũ religiunii egale
 Mahomet, Moise și Crist.

Cuvânt rombic

(de D-na Zoe I. Enescu, profesore)

O consonă

Verb de conjugarea I.

Numele unui județ din Moldova

Nume femeesc

O vocală

Sarada I

(de Oprea Negulescu, din Radovan, Ilfov).

Sunt insectă, am un ac,
 Mă servesc la înțepat;
 Dar am nume minunat.
 Partea 'ntăi când ați citit,
 Sint un fel de sbârânit.
 A doua când ați aflat,
 Sunt un nume de 'mpărat

Sarada II

(de D-l St. Teodorescu, Buftea, Ilfov)

Prima parte nu staũ,
 A doua înțep,
 Cuvântul tot de iaũ
 Cu lipsa 'ncep.

Șarada III

(de D-l Oprea Negulescu, Radovan, Ilfov)

Toți în lume câți se nasc
 P'același pământ pășasc,
 Și de multe ori când vrea,
 Nu'l atinge talpa sea.
 Numa un lucru 'l însoțește
 Or și unde năzuește
 Și d'ar vré ca să'l poprěscă
 Nu pôte să isbânděscă.

Sarada IV

[de D-l D. Z. g. . v. , din J. b. Argeș]

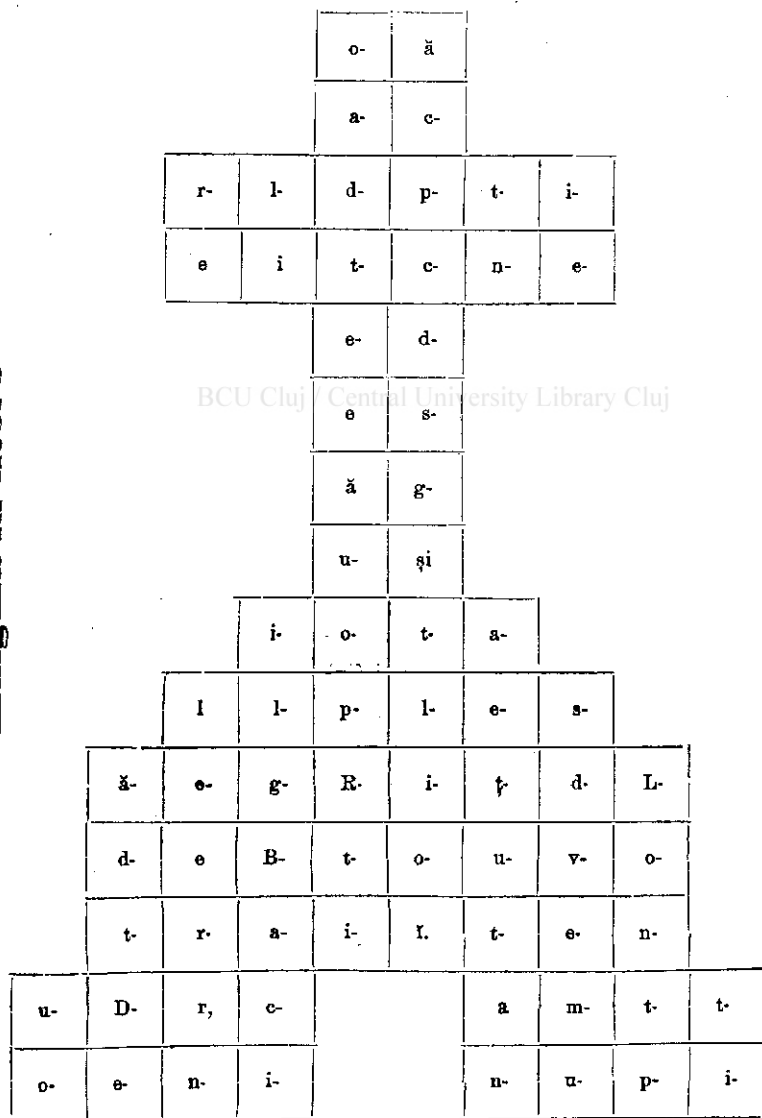
În trei părți mă veți despărte,
 Ca să afli 'ntăia parte,
 É, de sigur, o s'arete,
 Ocolul unei planete.

A doua este clasată,
 In pronume, d'unde'ı luată;
 Iar a treia e'nsușire,
 De obiecte feminine.
 Părțile tóte unite,
 Drept vė spune nu vė mint.
 E frumoșă sburătoare,
 Urmărită 'n vėnătoare.

Părții prime, de'ı veți pune,
 O silabă la 'nceput ;
 Una însă din pronume,
 E o lucrare de făcut.
 P'a treia de o citești,
 Invers, curând și găsești,
 Un gaz pré folositor
 Și vieței trebuitor.

Enigmă în litere

(Săritura calului din jocul de șah) de D-I G. Stoicescu, din Surani, Prahova

Șarada V

Sunt de Dumnezeu lăsat,
De când lumea s'a creat.
Eu sunt lanțul care leg
Om cu om ș'universu 'ntreg.
De nimeni nu sunt văduț,
Dar de toți sunt priceput.
Eu din lume de aș lipsi
Nu știu, zeu, ce ar sta a fi!

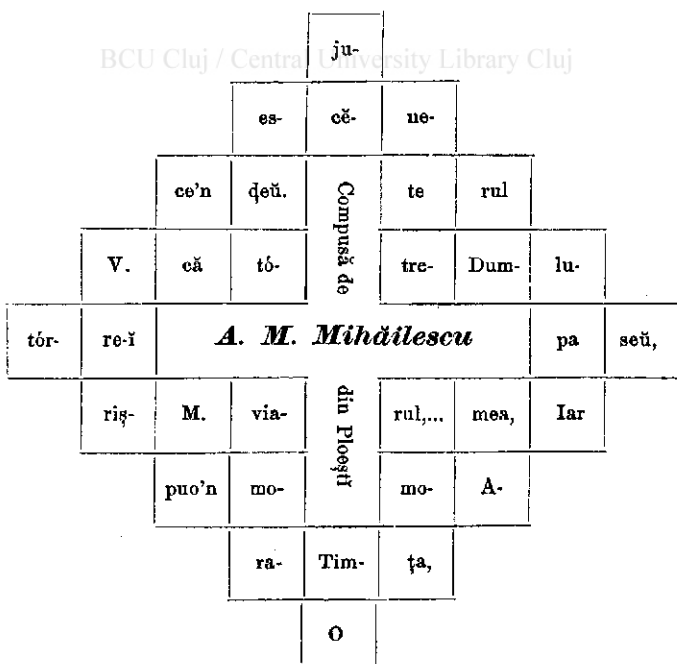
Dar cât din cer sfântul sóre,

Va 'ncălzi țări și popore
A mé putere măreță,
Voi împărți-o cu dulceta,
La lume și în natură,
Să îți strânsă legătura!
Și'n răspăr de mă citiți
Un oraș vechiú mă găsiți
Un oraș mare însemnat,
Din Italia regat.

D. Pavelescu, Chióra
1886 Ianuarie 20.

ENIGMA SILABICĂ

(Săritura calului la jocul de șah)

Aritmogrif

1, 19, 16, 9, 16, 10, 16, 9, 30, 30	Insulă
24, 4, 16, 20, 31, 30,	Plantă
15, 19, 15, 19, 9	Plantă
18, 9, 20, 1, 16	Lac
30, 7, 18, 11	Necesar la uşă
4, 19, 4, 19	Pasăre
20, 11, 20, 24	Abatere de la credinţă
24, 16, 8, 4, 28, 19	Arbor
4, 19, 24, 4, 18	Oraş
19, 4, 20, 9, 30, 4	Preparaţie înainte de a deveni maestru.

Iniţialele de sus în jos dau numele autorului; finalele citite de jos în sus dau localitatea unde se găseşte el.

Deslegarea aritmogrifelor, şaradelor, polidromului, inscripţiilor curioase, a cuvintelor pătrat şi triunghiular din No. 10 al acestei reviste.

ARITMOGRIFUL I însemnă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Auru
Liliac
Efes
Xenofont
Anibal
Nacu
Dreg
Rege
Uran

Iniţialele citite de sus în jos dau numele autorului: *Alexandru*; finalele citite de jos în sus dau pronumele autorului: *Negulescu*.

Cuvântul triunghiular însemnă : (1) **Tentator**
 (2) **Roşiorii**
 (3) **Turtuţei**

Şarada I însemnă : **Pelinu, Elinu, Linu, Inu, Nu.**

Şarada II însemnă : **Glavă, Cioc, Glavacioc.**

Şarada III însemnă : **Isus, I, Sus.**

Şarada IV însemnă : **Ba, Ban, Atu, Banatu,**

Polidromul însemnă : **Iar, Raî.**

Inscripţiunea curioasă însemnă : **„Acilea s'a repausat măgarul care căta fin.”**

ARITMOGRIFUL II

C i n c i
 A r m e
 R o i
 O b l o n
 L a m ă
 Ș o i m
 Ō i [invers I O]
 E c h e r
 L i
 I o n
 S i n a i a
 A r
 V e r d e
 E l e v
 T u t u n u
 A s

Inițialele de sus în jos dau numele unui rege și al soției sale: „*Carol și Elisaveta*,” iar finalele de jos în sus dau epitetul lor dat de reprezentanții țerei ce cărmuesc: „*Suverani României*.”

Cuvântul pătrat înseamnă :
 (Care
 (Amar
 (Rade
 (Eres.

Persoanele cari au trimis deslegări esacte sînt :

D-na *M. Vurtejan*, (Măgura Vlașca) a deslegat *aritmogribele*.

D-șora *Elena Sterea*, a deslegat *aritmogribele*.

D-na *Zoe Enescu*, (profesoare ; București) a deslegat *aritmogribele*.

D-ra *Ecaterina M. Angelescu* (București) a deslegat *șaradele* (2, 3, 4,) *polidromul*, *cuvântul pătrat* și *aritmogriful I*.

D-ra *Sofia Moncea* (Teleorman) a deslegat *șaradele* (1, 3) *aritmogribele* și *polidromul*.

D-l *I. Vurtejan*, (din Măgura, Vlașca) a deslegat *șaradele*.

D-l *C. Piticescu*, (din Monastirea-Coconi-Ilfov) a deslegat *șaradele* și *cuvântul pătrat*.

D-l *G. Stoicescu*, (din Surani, Prahova) a deslegat *aritmogribele*, *șaradele* (I, II, III,) și *cuvântul pătrat*.

D-l *Oprea Negulescu*, (din Radovanu, Ilfov) a deslegat, *șaradele* (I, II, III.)

D-l *Basilin Stoika*, (București) a deslegat *șaradele*, (I, II, III,) *polidromul* și *aritmogribele*.

D-l *A. M. Mihăilescu*, (Ploestii) a deslegat *aritmogribele*, *polidromul* *cuvântul pătrat* și *șaradele* (I, III, IV).

D-l *G. Proistosescu*, (Mioveni, Muscel) a deslegat *aritmogribele*, *șaradele* (I, III, IV) și *cuvântul pătrat*.

Preot *St. Stoicescu*, (Bălăcena, Ilfov) a deslegat *șaradele*, *cuvântul pătrat*, *aritmogribele*, *inscripția curioasă* și *polidromul*.

D-na O. Rondunică (Filipești, Prahova) a deslegat *aritmogrifele* și *șarada I*

D-l C. Voiculescu (vișoara, Teleorman) a deslegat *șarada* (1, 2, 4) și *polidromul*

D-lnă Apostol Zamfirescu, veterinar, (București). Deslegarea *aritmogrifului I* este bună.

D-lnă Ristea Crețulenu (Flămânda, Teleorman). *Aritmogrifele* (1, 2) și *șarada I* sint bine deslegate.

D-luă C. Marinescu, (Segarcé din Dél, Teleorman). Deslegarea *Polidromului*, *aritmogrifului H* și a *șaradei I, e* bună.

D-luă N. I. Ghinescu, (Rîu-Alb, jud. Jalomîța). Deslegarea *aritmogrifelor* (I, II) și a *inscripțiunei curioșe*, este esactă.

D-l N. Părvulescu, (Vrănești, Mușcel). Deslegarea *șardelor* (I, III, IV) și a *polidromului*, este bună. Nici o recipisă în scrisóre

D-luă D. Georgescu, (Coșăreni, Jalomîța) Deslegarea *șaradei I*, și a *cuvântului pătrat*, este bună.

D-l N. I. Batali, (Dridu, Ilfov) a deslegat *șaradele* și *cuvântul pătrat*.

D-l Eug. C. Eustafău (București) a deslegat *șaradele*, *aritmogrifele* și *cuvântul pătrat*.

D-l G. T. Bulgărescu a deslegat *șaradele* (1, III, IV,) *polidromul*, *cuvântul pătrat* și *aritmogrife*.

D-l Gg. Popescu a deslegat *șaradele* (2, 3, 4,) *polidromul*, *cuvântul pătrat* și *aritmogriful I*.

D-l și D-na St. Teodorescu (Bufta) au deslegat *șaradele* (1, 2, 3,) *polidromul* și *cuvântul pătrat*.

D-l I. Dumitrescu (Vizir Brăila) a deslegat *aritmogrifele șaradele* și *cuvântul pătrat*.

CORESPONDENȚA

D-luă D. Trifulescu, din O. I.— Studiul D-v. despre «*Creșterea și îngrijirea albinelor*» nu s'a putut publica pînă acuma din lipsa spațiului; dar credem că în numărul viitor se va publica, negreșit cu ore-care modificări.

D-luă A. G. Popescu, din Iléna, I., «*Colinda*» D-v. se va publica.
D-luă A. M. Mihălescu, Ploești. Redacția nu s'a putut încă pronunța asupra articolului D-v. «*Rolul muzicii în școlă.*»

S. sale Preot. St. Stoicescu, din Bălăcénca, I., poesia popalară *Jicmond-Craiu și Moțoiu*» are nevoe de ore care deslușiri. Căci presupunem că *Jicmond-Craiu* ar fi *Sigismund* din Ungaria, dar *Moțoiu* cine este? De la cine ați cules'o? Din ce comună? Despre care cetate de Baltă, despre care lac rotund. este vorba aci? Stilul pare că ar avé ore-care asemănare cu cel de peste Carpați.

S sale Preot. Al. Popescu (Cernica). Redacția nu s'a putut ocupa încă de articolul trimis.

D-lui D. Ștefănescu, Grindu (Ialomița). Trimiteți mai întâiu și restul din studiul D-v. asupra «*Apiculturii*» și apoi se va publica. Descântecile în numărul viitor.

D-lui C. Voiculescu, (Vișóra, Teleorman). În numărul viitor ne vom ocupa de articolul D-v. «*Școala și învățătorul.*»

D-lui St. Teodorescu (Buftea). Redacția primește să publice orice scriere care corespunde scopului ce urmărește și dacă întrunește condițiile recerute de limbă, stil.

D-lui I. Popescu (Comarnic). Mulțumirile noastre pentru frumoasele vorbe ce ne trimiți.

D-lor Ștefan Dobrescu, (din Cosumbești, Ialomița) *C. Voiculescu*, (Vișóra, Teleorman); *I. Brosténu* (Bacău) s'a primit abonamentele trimise.

AVIS. Din cauza abondanței materiei, se amână *Discursul* D-lui Esarcu pronunțat la deschiderea Ateneului pe anul 1886.

AVIS. Onorabilele persoane cari primesc revista : *Lumina pentru toți* sânt rugate să achite abonamentele.

EDUCAȚIUNEA PENSIONAT DE BAETI

al lui

ENIŪ BĂLTÉNU

Calca Moșilor 138, București.

În acest pensionat se primesc scolarî *Internî, esternî și demi internî* pentru clasele **primare, gimnasiale, și comerciale.**

Acest pensionat **a probat cu fapte** că știe să-și facă datoria în conștiință. Nici un școlar intern nu se culcă séra pînă nu știe lecțiile de a doua zi. Scolariî sînt obligați să vorbescă limba francesă. Pentru scolarîi cei mici îngrijește o damă germană.

